

Material elaborat în cadrul proiectului CNFIS-FDI-2021-0471 „UVT – Acces și echitate în învățământul superior”

Instrumente de testare pentru *limba și literatura română*

Testul 1

I. Citește următorul fragment:

(https://ro.wikisource.org/wiki/Moftul_rom%C3%A2n)

„Moft! Mofturi!

O, Moft! tu ești pecetea și deviza vremii noastre. Silabă vastă cu nețărmurit cuprins, în tine încap așa de comod nenumărate înțelegeri: bucurii și necazuri, merit și infamie, vină și pătenie, drept, datorie, sentimente, interese, convingeri, politică, ciumă, lingoare, diferită, sibaritism, vițiuni distrugătoare, suferință, mizerie, talent și imbecilitate, eclipse de lună și de minte, trecut, prezent, viitor — toate, toate cu un singur cuvânt le numim noi românii moderni, scurt: MOFT.

În genere națiile mari au câte un dar sau vreo meteahnă specifică: englezii au spleenul, rușii nihilismul, francezii l'engouement, [...] spaniolii morga, italienii vendetta etc.; românii au Moftul!

Trăiască dar Moftul român!

Foaia ce reapare astăzi, cu titlul ei eminent național, sperăm că va fi formula sinceră și exactă a spiritului nostru public.

Și acuma, dragă Moftule, mergi iar de-ți fă și tu rostul în lumea asta. Locul tău aici este, a ta e vremea de astăzi.

Aruncându-te din nou la lumină, strigăm cu toată căldura: Dumnezeu părinților noștri, el care a știut totdeauna să protejeze România, aibă-te în sfânta sa pază! deie-ți norocul ce-l merită orice moft român pe acest pământ stropit cu sângele martirilor de la 11 iunie 1848, 11 februarie 1866, 8 august 1870 și 14 martie 1888 ș. cl., ș. cl.

Publicului român, care-ți este tot sprijinul, îi zicem: ajută-ne și Dumnezeu te va ajuta; iar ție-ți dorim: Moftul român să fii, dar caută pe cât se poate de nu fi moft!”

(*Moftul român, de Ion Luca Caragiale*)

A) Scrie, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat:

- 1) Indică sensul din text al secvenței: *eclipse de lună și de minte*.
- 2) Menționează caracteristicile a două popoare, utilizând informațiile din textul dat.
- 3) Precizează cum este definit *moftul* în text, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă .
- 4) Explică folosirea majusculei în scrierea cuvântului *Moft*.

5) Prezintă în 30-50 de cuvinte atitudinea din text față de *moft* – „meteahnă specifică” poporului român.

Notă: Pentru fiecare cerință rezolvată corect vei primi 6 puncte.

Sugestii de rezolvare:

1. Indicarea sensului din text al secvenței date – 4 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
2. Menționarea caracteristicilor – 4 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
3. Definirea – 2 puncte; justificarea răspunsului cu o secvență semnificativă din text – 2 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
4. Explicarea folosirii majusculei – 4 puncte: explicare nuanțată – 4 puncte; încercare de explicare – 2 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
5. Prezentarea atitudinii: prezentare adecvată și nuanțată – 4 puncte; abordare schematică, ezitantă – 2 puncte; încercare de prezentare – 1 punct (4 puncte) – respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (2 puncte).

B) Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă moftul este sau nu una dintre caracteristicile definitorii ale poporului român, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din textul de mai sus, cât și la experiența personală sau culturală.

Notă: În vederea acordării punctajului (20 de puncte), textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Sugestii de rezolvare:

1. Formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție (1 punct);
2. Câte 2 puncte pentru enunțarea oricăror două argumente adecvate opiniei formulate: enunțare clară, în concordanță cu opinia formulată – 2 p.; încercare de enunțare – 1 p. (2 x 2 puncte = 4 puncte);
3. Câte 2 puncte pentru dezvoltarea corespunzătoare a fiecăruia dintre cele două argumente enunțate: dezvoltare clară, nuanțată – 2 p.; încercare de dezvoltare, schematism – 1 p. (2 x 2 puncte = 4 puncte);
4. Raportarea la text în dezvoltarea oricărui argument – 3 p.; raportarea la experiența personală sau culturală în dezvoltarea oricărui argument – 1 p. (3 puncte + 1 punct = 4 puncte);
5. Formularea unei concluzii pertinente (1 punct);
6. Utilizarea corectă a conectorilor în argumentare: utilizare adecvată – 2 p.; utilizare parțial adecvată – 1 p. (2 puncte);
7. Respectarea normelor limbii literare (0+1 greșeli lexicale sau morfo-sintactice – 1 p.; 2 sau mai multe greșeli – 0 p.) (2 puncte);

8. Respectarea normelor de ortografie și de punctuație (0+1 greșeli ortografice și de punctuație – 1 p.; 2 sau mai multe greșeli – 0 p.) (1 punct);
9. Așezarea în pagină, lizibilitatea (1 punct).

II. Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos:

„Cristina Madolschi întinse scrisoarea despăturită, fluturând-o de un colț între degetele uscate. Tudor Stoenescu-Stoian părăsi jilțul s-o ia în primire și se apropie de fereastră s-o descifreze în lumina vântată a crepusculului. Supraviețuitoarea Movelștilor îi urmări privirea plimbată pe rânduri, cu ochii ei ficși și adânc scufundați în orbitele osoase. Toată viața Cristinei Madolschi se concentrase în această așteptare. Suflera îi expirase pe buzele albe și subțiri. Cu mâinile cuminte așezate pe genunchi, lordăchel Păun o privea cu milă.

Se auzi, un răstimp, numai foșnetul ploii și vântul în ferestre.

Pentru Tudor Stoenescu-Stoian, scrisul din foaia învechită, cu cerneală palidă, nu avea nicio însemnătate. Cel mult, îi putea satisface o curiozitate de grafolog, dacă ar fi voit să reconstituie, din slova dezordonată, firea răposatului Pinte Căliman. Dar jucă până la sfârșit comedia caritabilă pe care i-o ceruse lordăchel Păun.”

(Cezar Petrescu, *Oraș patriarhal*)

Notă: Pentru **conținut** vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare** vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct). **În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.**

Sugestii de rezolvare:

1. **Introducere:** definiție pe scurt (punctul de vedere din care naratorul povestește, unghiul din care privește și interpretează faptele relatate), clasificarea narațiunilor (perspectivă narativă obiectivă și subiectivă).

2. **Apartenența fragmentului** dat la una dintre categorii: Fragmentul din *Oraș patriarhal* de Cezar Petrescu prezintă trăsăturile **prozei obiective** (2p).

Argumente, cu exemple din text (4p – pentru prezentare nuanțată, raportare la fragmentul dat):

A. Narator detașat, omniscient, **focalizare zero** („Tudor Stoenescu-Stoian ... juca până la capăt comedia caritabilă...”. „Toată viața Cristinei Madolschi se concentrase în această așteptare.”).

B. Narațiune **heterodiegetică**: verbe la persoana a III-a (citează exemple din text...)

C. **Descrieri detaliate**: creează efectul de verosimilitate („în lumina vântată a crepusculului”, „cu ochii ei ficși și adânc scufundați în orbitele osoase”, „scrisul din foaia învechită, cu cerneală palidă”). La fel, **relațiile cauzale** (reacțiile Cristinei Madolschi justificate de importanța pe care o are, pentru ea, scrisoarea. Postura lui Tudor Stoenescu-Stoian, care simulează implicarea, la cererea lui lordăchel Păun).

3. **Concluzii:** prezența naratorului omniscient, detașat, narațiunea heterodiegetică, descrierile detaliate și relațiile cauzale sunt argumente care susțin perspectiva obiectivă în fragmentul din *Oraș patriarhal*, de Cezar Petrescu.

III. Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți relația dintre două personaje dintr-un roman interbelic studiat aparținând lui Liviu Rebreanu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea **statutului social, psihologic, moral** etc. al celor două personaje;
- evidențierea evoluției relației dintre cele două personaje prin **două episoade/secvențe** comentate;
- analiza a **două elemente de structură, de compoziție și de limbaj, semnificative pentru evoluția relației dintre cele două personaje** (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Sugestii de rezolvare:

Ion – Ana
(Liviu Rebreanu, *Ion*)

Introducere: romanul românesc interbelic (diversitatea tematică și a formulelor narative); amploarea și diversitatea operei lui Rebreanu (romane, nuvele). Considerat întemeietor al romanului românesc modern (despărțire de sămănătorism). *Ion* (1920): „dată istorică în procesul de obiectivitate al literaturii noastre epice” (E. Lovinescu)

Ion: Roman realist obiectiv: tematica rurală, obiectivitatea perspectivei narative, construirea unor personaje tipice pentru categoria socială, legătura personaje-mediu. Tema: relevantă social; lupta pentru pământ nu doar expresie a lăcomiei lui Ion, ci ca încercare de a-și depăși condiția de „sărăntoc”. Arta, scrie Rebreanu, presupune „creație de oameni adevărați și de viață reală”, nu „a copia după natură indivizi existenți”.

Cuprins: personaje tipice, realizate cu economie de mijloace, ca întrupări ale forțelor elementare (violența, monstruosul).

Perspectiva tragică: eroii sunt, simultan, vinovați și victime, conștienți de situația fără ieșire, prinși la mijloc între forțe mai puternice decât ei (Ion: între glasul pământului-glasul iubirii, între învățătorul Herdelea și preotul Belciug; Ana – prinsă în conflictul Ion-Vasile Baci).

1. Statutul social, psihologic și moral al celor două personaje: (6 puncte)

a) **Statut social:** Inițial, **Ion Pop al Glanetașului** este privat de pământ din cauza viciilor tatălui său, fiind nevoit să-l recupereze: „Ce-ar fi trebuit să fie Glanetașu, a fost feciorul. Era iute și harnic, ca mă-sa. Unde punea el mâna, punea și Dumnezeu mila. Iar pământul îi era drag ca ochii din cap”. Astfel, Ion are nevoie de pământ, devine „victimă măreață a fatalității biologice”, așa cum afirmă N. Manolescu.

Ana, fiica lui Vasile Baci, este „fată cu stare, harnică, supusă, rușinoasă, prototipul femeii de la țară. Spre deosebire de Ion, Ana se încadrează în categoria țăranilor înstăriți fiind „făgăduită de tatăl ei lui George Bulbuc, deoarece: „Ea, fată cu stare, el fecior de bocotan, se potriveau”. Ana devine un centru de interes pentru Ion, pentru că pământurile lui Vasile Baci reprezintă pentru Ion un mijloc de a-și câștiga demnitatea în sat.

b) Statut psihologic: Ion – prins în dilema pământ-iubire: raționalitatea cedează în fața instinctualului; comportamente violente. Dacă pentru G. Călinescu „Ion nu e însă decât o brută, căreia șiretenia îi ține loc de deșteptăciune”, în viziunea lui E. Lovinescu „Ion este expresia instinctului de stăpânire a pământului, în slujba căruia o inteligență ascuțită, o cazuistică strânsă, o viclenie procedurală și, cu deosebire, o voință imensă: nimic nu-i rezistă...”

Ana: fragilitate fizică și psihică; prinsă între reproșurile tatălui și umilințele soțului; înstrăinare de familie, însingurare; sfârșește în deznădejde. Strivită de un destin potrivnic, se sinucide.

c) Statut moral: Ion: cruzime, lipsă de empatie, cinism; personaj supus dezumanizării („Da omoară-te, dracului, că poate așa am să scap de tine!”)

Ana: rușine, vinovăție („topită de rușine, plângea înăbușit”; se uită „rugătoare, când la tatăl ei, când la Ion, înfricoșată că se vor despărți fără a-i hotărî soarta sau a-i fi curmat suferințele.”)

2. Comentarea a două episoade relevante pentru evoluția relației Ion-Ana: (6 puncte)

a) Scena horei: „nu-i fusese dragă Ana (...) Iubise pe Florica (...) Dar Florica era mai săracă decât dânsul, iar Ana avea locuri și case și vite multe.” „Las' că-i bună Anuța!”). Argumentarea pragmatică a viitoarelor alegeri ale personajului.

b) Cap VI, Nunta: „de-abia acum înțelese Ion că împreună cu pământul trebuie să ia și pe Ana... i se părea o străină... Îi era rușine că acum se însoară cu alta... uitând de tot pe Ana, închipuindu-și că Florica e mireasa lui... În aceeași clipă Ana tresări ca mușcată de viperă. Simți că nădejdea ei de fericire se risipește.” – căsătoria bazată pe calcule materiale, femeia folosită, instrument în dobândirea pământului, abandonată când nu mai este utilă. Suspiciunile și deznădejdea Anei, anticiparea eșecului, spaima în fața destinului.

c) cap VIII, Copilul: relație dominată de aceleași interese, obiect – urmă a unei alegeri nefericite: „Plânsul copilului său îl supăra și-l bucura în același timp... prin ființa aceasta gângavă e legat pentru totdeauna de Ana...”

Mijloace de caracterizare:

- **Directă:** de către narator („iute și harnic ca mă-sa”), de către alte personaje (Vasile Baci: „fleadură”, „sărântoc”, „hoț”, „tâlhar”), autocaracterizare („Mă moleșesc ca o babă năroadă. Parcă n-aș mai fi în stare să mă scutur de calicie.”)

- **Indirectă:** din acțiuni, atitudini, limbaj: impulsivitate, instinctualitate, lipsă de compasiune, lipsă de scrupule.

3. Elemente de structură, compoziție și limbaj (6 puncte)

- două părți simetrice: *Glusul pământului* (6 cap.) – *Glusul iubirii* (7 cap.) – titluri relevante pentru conflictele dintre personaje și conflictul interior al protagonistului

- sobrietate stilistică, stil neutru, impersonal; redă autentic limbajul regional, care devine și modalitate de caracterizare indirectă a personajelor (dialogurile, imprecățiile (Ion) repetițiile obsedante (Ana: „norocul meu...”)

- perspectiva narativă: perspectivă auctorială unitară, exterioară; narator omniscient, observator, lipsit de voce proprie; își lasă personajele să se prezinte singure (personajele-prototipuri).

Concluzii:

Ion și Ana – personaje exemplare pentru romanul realist interbelic, dar care, prin complexitatea motivațiilor și a conflictelor, prin dubla structură vinovat-victimă, prin statutul tragic și deznodământul neașteptat, depășesc limitele mimesisului.

Barem: 18 puncte – conținut; 12 puncte – redactare (părți componente, înlănțuirea ideilor, logica argumentării, utilizarea limbii literare, ortografia, punctuația, așezarea în pagină)

Testul 2

I. Citește următorul fragment:

(<https://latimp.net/forum/thread/25707/pdf-spovedanie-pentru-invinsi-de-panait-istrati-carte-de-citit/>)

«Învinși sunt toți oamenii care se află către sfârșitul vieții în dezacord sentimental cu cei mai buni semeni ai lor. Sunt unul dintre acești învinși. Și fiindcă există o mie de feluri în a fi în dezacord sentimental cu semenii săi, precizez că este vorba aici de acea penibilă despărțire, care aruncă un om în afara unei clase, după o întreagă viață de aspirații comune cu această clasă și cu sine-însuși, și care rămâne totuși credincios nevoii care l-a împins totdeauna de-a lupta pentru dreptate.

Căci nevoia de dreptate este un sentiment, nicidecum o teorie. O știu astăzi, după o verificare pe scară foarte mare și mii de probe în sprijin. Cu aproape câteva excepții – câteodată mărețe, dar care nu modifică drama –, toți cei care vin la revoltă prin teorie, se duc odată cu teoria, la fel cu cei care vin din cauza burții sau ambiției și care se duc pe același drum. Dimpotrivă, sentimentul este forța care răscolește întreaga viață și o împarte peste tot. Poate ar fi trebuit să dau o definiție mai bună? Dar, dacă ar trebui să definim totul, n-aș fi făcut mai bine să rămân zugrav?!

Acum douăzeci și șapte de ani, într-o mahala a Brăilei, am auzit vorbindu-se pentru prima oară despre dreptate. Orașul meu natal era atunci zguduit puternic de mari agitații populare: elevatoare aduse pe cale ferată și elevatoare plutitoare se abătuseră fără întrerupere asupra bătrânului nostru port, amenințând cu foametea șase mii de hamali. Împreună cu familiile și neamurile lor alcătuiau două treimi din populația orașului.

— Dreptate!, strigară patruzeci de mii de piepturi.

— Progres, răspunse prefectul, înconjurat de trei companii de soldați.

Nu eram hamal. Nimeni din neamul meu nu a fost. Mama își agonisea pâinea spălând murdăria celor care cumpăraseră elevatoarele. Totuși, răspunsul prefectului mă răni sufletește, pentru tot restul zilelor mele. Și din cauza asta îmi aplecai urechea la răspunsul unui orator socialist, care vorbea despre dreptate. Și deoarece hamalii strigau: „O să aruncăm elevatoarele în Dunăre!”, – răspunsul lui fu:

— Nu! Mai întâi, fiindcă o să vă împiedice, sub amenințarea puștilor; apoi chiar de ați reuși, alte elevatoare vor veni să înlocuiască pe cele distruse de voi. Este tehnica modernă. Dar această tehnică, care vă lovește astăzi, trebuie să devină într-o zi proprietatea voastră și să slujească așa cum se cuvine interesele tuturor celor ce muncesc.

— Bine!, răspunseră hamalii. „Să privim, cu nepăsare, evenimentele.” »

(*Spovedania unui învins*, de Panait Istrati)

A) Scrie, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat:

- 1) Indică sensul din text al secvenței: *a-și agonisi pâinea*.
- 2) Menționează o consecință a aducerii elevatoarelor în port, utilizând informațiile din textul dat.
- 3) Precizează cum este definit *sentimentul* în text, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din textul dat.
- 4) Explică raportul dintre *dreptate* și *progres*, raportându-te la textul dat.
- 5) Prezintă în 30-50 de cuvinte atitudinea hamalilor față de ceea ce prefectul numește „progres”.

Notă: Pentru fiecare cerință rezolvată corect vei primi 6 puncte.

Sugestii de rezolvare:

1. Indicarea sensului din text al secvenței date – 4 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
2. Menționarea consecinței – 4 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
3. Definirea – 2 puncte; justificarea răspunsului cu o secvență semnificativă din text – 2 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
4. Explicarea raportului – 4 puncte: explicare nuanțată – 4 puncte; încercare de explicare – 2 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
5. Prezentarea atitudinii: prezentare adecvată și nuanțată – 4 puncte; abordare schematică, ezitantă – 2 puncte; încercare de prezentare – 1 punct (4 puncte) – respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (2 puncte).

B) Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să oferi argumente pro și contra tehnologizării, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din textul de mai sus, cât și la experiența personală sau culturală.

Notă: În vederea acordării punctajului (20 de puncte), textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Sugestii de rezolvare:

1. Formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție (1 punct);
2. Câte 2 puncte pentru enunțarea oricăror două argumente adecvate opiniei formulate: enunțare clară, în concordanță cu opinia formulată – 2 p.; încercare de enunțare – 1 p. (2 x 2 puncte = 4 puncte);
3. Câte 2 puncte pentru dezvoltarea corespunzătoare a fiecăruia dintre cele două argumente enunțate: dezvoltare clară, nuanțată – 2 p.; încercare de dezvoltare, schematism – 1 p. (2 x 2 puncte = 4 puncte);
4. Raportarea la text în dezvoltarea oricărui argument – 3 p.; raportarea la experiența personală sau culturală în dezvoltarea oricărui argument – 1 p. (3 puncte + 1 punct = 4 puncte);

5. Formularea unei concluzii pertinente (1 punct);
6. Utilizarea corectă a conectorilor în argumentare: utilizare adecvată – 2 p.; utilizare parțial adecvată – 1 p. (2 puncte);
7. Respectarea normelor limbii literare (0+1 greșeli lexicale sau morfo-sintactice – 1 p.; 2 sau mai multe greșeli – 0 p.) (2 puncte);
8. Respectarea normelor de ortografie și de punctuație (0+1 greșeli ortografice și de punctuație – 1 p.; 2 sau mai multe greșeli – 0 p.) (1 punct);
9. Așezarea în pagină, lizibilitatea (1 punct).

II. Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos.

„Nu știu de ce nu-mi vine să plec, de ce mă încăpățânez să mă joc iar cu lumina înșelătoare de fosfor a ceasornicului meu oblong*. Dar acum jocul nu izbutește să mă mai câștige ca la început. Ba se pare că i-am prins și secretul, dar n-am nicio satisfacție pentru asta. Aș dori să plec și totuși de la ușă mă întorc la fereastră, privesc luminile orașului în negură și blocurile de zid într-atât cât intră în cercurile felinarelor. Pe urmă iar vreau să plec... Mă aplec, cu o îndrăzneală care mă înfioară abia după ce o săvârșesc, deasupra largii streșini a mansardei, să văd dacă la capătul ferestrelor este lumină; dar îmi amintesc la timp că prințul Preda își are dormitorul pe șirul odăilor Auricăi și Irmei, așa că e inutil să-mi exagerez curajul deasupra abisului mut și întunecat. În sfârșit... ”

(Gib I. Mihăescu, *Donna Alba*)

**oblong* – alungit

Notă: Pentru **conținut**, vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct). **În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.**

Sugestii de rezolvare:

1. **Introducere:** definiție pe scurt (punctul de vedere din care naratorul povestește, unghiul din care privește și interpretează faptele relatate), clasificarea narațiunilor (perspectivă narativă obiectivă și subiectivă)

2. **Apartenența fragmentului** dat la una dintre categorii: Fragmentul din *Donna Alba* de Gib. I. Mihăescu prezintă trăsăturile **prozei subiective** (2p)

Argumente, cu exemple din text (4p – pentru prezentare nuanțată, raportare la fragmentul dat):

A. **Narator implicat**, (naratorul este și personaj) – **focalizare internă**. Perspectivă parțială, subiectivă (prezentarea faptelor dintr-un singur unghi) („Nu știu de ce... mă încăpățânez să mă joc”, „iar vreau să plec”, „îmi amintesc la timp... e inutil să-mi exagerez curajul...”).

B. Narațiune **homodiegetică**: verbe la persoana I (citate exemple din text...).

C. Concentrare asupra **trăirilor interioare**, a **dilemelor și incertitudinilor** (crearea efectului de autenticitate): omniciența înlocuită de **perspectiva unică, parțială, subiectivă** a personajului-narator; acțiuni **nejustificate cauzal** („nu știu de ce...”, „aș dori să plec și totuși...”)

3. **Concluzii:** prezența naratorului-personaj, implicat, narațiunea homodiegetică, analiza trăirilor interioare, accentuând dilemele și incertitudinile protagonistului conturează perspectiva narativă subiectivă în fragmentul extras din romanul *Donna Alba*, de Gib I. Mihăescu.

III. Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat, aparținând lui Marin Preda.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea **statutului social, psihologic, moral** etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales, prin **două episoade/secvențe** comentate;
- analiza a **două elemente de structură, de compoziție și de limbaj, semnificative pentru construcția personajului** ales (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Sugestii de rezolvare:

Ilie Moromete
(Marin Preda, *Moromeții*)

Introducere: Romanul *Moromeții* – frescă a satului românesc interbelic (*Moromeții I*) și postbelic (*Moromeții II*). Cele două volume anticipate chiar din volumul de povestiri cu care debutează Preda (1948, *Întâlnirea din pământuri*): prin teme, motive, personaje.

Ilie Moromete – personaj reprezentativ, „cel din urmă țăran”; declinul lui anticipează disoluția satului tradițional după Al Doilea Război Mondial.

Sursa de inspirație pentru personajul central (Ilie Moromete) a fost tatăl autorului, Tudor Călărășu: „Scriind, totdeauna am admirat ceva, o creație preexistentă, care mi-a fermecat nu numai copilăria, ci și maturitatea: eroul preferat, Moromete, care a existat în realitate, a fost tatăl meu. Acest sentiment a rămas stabil și profund pentru toată viața, și de aceea cruzimea, cât și joshnicia, omorurile și spânzurările întâlnite des la Rebreanu și Sadoveanu, și existente de altfel în viața țăranilor, nu și-au mai găsit loc și în lumea scăldată în lumina eternă a zilei de vară. În realitate, în amintire, îmi zac fapte de violență fără măsură și chipuri întunecoase, infernale, dar până acum nu le-am găsit sens... Poate că nici nu-l au!?” (M. Preda)

Cuprins:

1. Statutul social, psihologic și moral al personajului (6 puncte)

a) **Statutul social:** capul familiei, țăran mijlocăș, figură centrală în viața socială a satului în vol I; treptată marginalizare în vol. al II-lea.

- b) Statutul psihologic:** inteligență, detașare, spirit contemplativ, disimulare ironică
- c) Statutul moral:** refuză supunerea oarbă, luptă pentru a-și păstra independența (autonomia financiară, dar mai ales libertatea de gândire)

Personaj complex: „blând și nedumerit”, „de o tristețe aproape duioasă, nepământescă”, „tulbure și însingurat”, „desfăcându-se într-un urlet sfâșietor de durere și de mânie”. Fire „sucită”; candoare copilărească, gratuitatea replicilor (ironia nu e sesizată de ceilalți). Statut epopeic: eroul luptă eroid pt apărarea integrității. Contrast între realitatea obiectivă/cea subiectivă, construită; automistificare, tendința de eludare a realului, iluzia că poate trăi în afara evenimentelor.

„Până în clipa din urmă omul e dator să țină la rostul lui, chit că rostul ăsta cine știe ce s-o alege din el! (...) Că tu vii să-mi spui că noi suntem ultimii țărani de pe lume și trebuie să dispărem. Și de ce crezi tu că n-ai fi ultimul prost de pe lume și că mai degrabă tu ar trebui să dispari, nu eu?”

2) Evidențierea trăsăturilor personajului prin comentarea a două secvențe relevante (6 puncte)

După cearta cu fiii mai mari: „...*timpul pe care îl crezuse răbdător și lumea pe care o crezuse prietenă și plină de daruri ascunseseră de fapt o capcană (...) iar lumea trăind în orbire și nepăsare îi sălbăticișe copiii și îi asmuțise împotriva lui. Stătea pe piatra de hotar cu capul în mâini și încerca să dea de curgerea până mai ieri a gândirii sale liniștite, îndârjite și hotărât să nu cruțe nimic pentru a o găsi, simțind că înstrăinarea de ea ar aduce întunericul și că moartea n-ar fi mai rea decât atât. Cum să trăiești dacă nu ești liniștit? (...) S-au luat după lume, nu s-au luat după mine! Și dacă lumea e așa cum zic ei și nu e așa cum zic eu, ce mai rămâne de făcut?! N-au decât să se scufunde! Întâi lumea și pe urmă și ei cu ea. Și această gândire sumbră și trufașă îl ridică pe Moromete în picioare, pregătit parcă să facă față unei asemenea prăbușiri.*”

-prețuirea liniștii interioare, a detașării mai mult decât confortul financiar sau poziția socială/familială. Opoziția valori individuale-valorile „lumii”; atașament față de ordinea veche; credința că dreptatea îi aparține; iluzia că poate lupta cu „timpul” și cu „lumea”.

În vol al II-lea, în discuțiile conflictuale cu Niculae, Ilie Moromete apără nu doar o clasă socială, ci propria poziție, de „ultim țăran”, martor al unei lumi care se stinge. În ciuda evidențelor, Ilie își apără „rostul”, de care depinde liniștea lui interioară, chiar dacă asta presupune marginalizarea de către comunitate și pierderea autorității în cadrul familiei: „Până în clipa din urmă omul e dator să țină la rostul lui, chit că rostul ăsta cine știe ce s-o alege din el! (...) Că tu vii să-mi spui că noi suntem ultimii țărani de pe lume și trebuie să dispărem. Și de ce crezi tu că n-ai fi ultimul prost de pe lume și că mai degrabă tu ar trebui să dispari, nu eu?”

3) Elemente de structură, compoziție și limbaj semnificative pentru construcția personajului (6 puncte)

a) Conflicte: conflictele exterioare (cu fiii cei mari, cu autoritățile satului – în vol al II-lea) – reprezentative pentru conflictul individ-istorie; criza comunicării marchează izolarea personajului și iluzia autonomiei, refuzul adaptării la o lume străină, plină de capcane. Conflict interior: Ilie

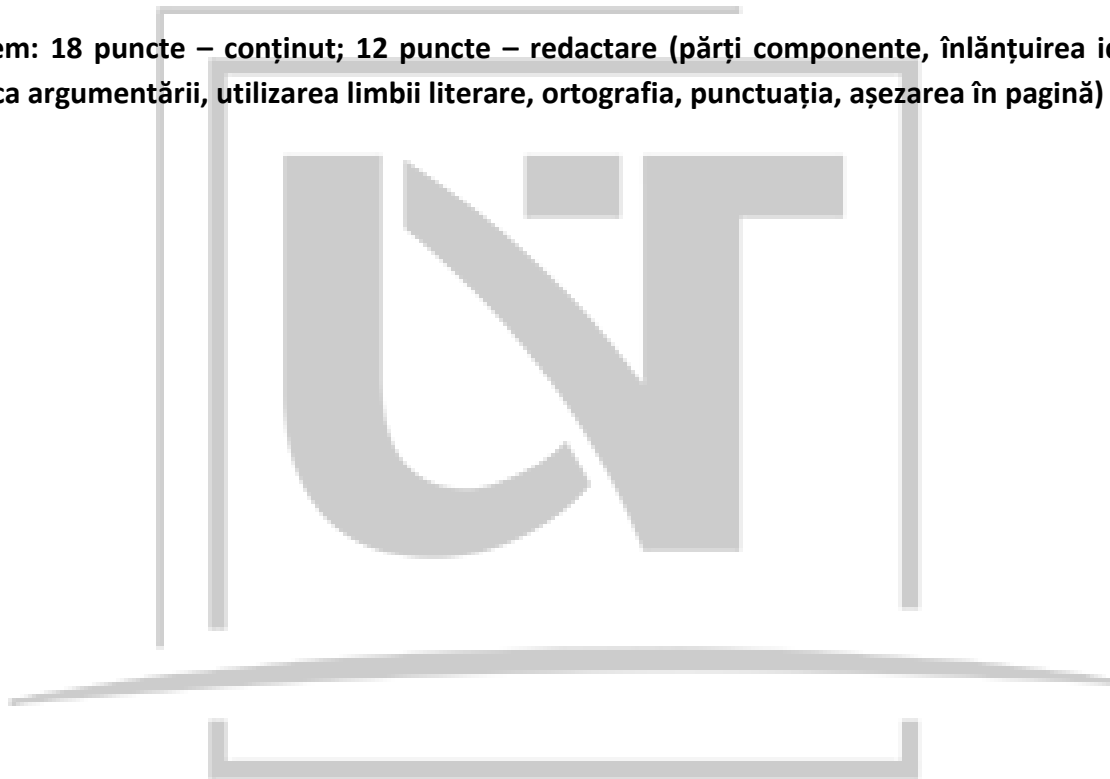
Moromete – între apărarea „vieții independente” și încercarea de adaptare la constrângerile exterioare.

b) Perspectiva narativă: obiectivă, alternând cu perspectivele subiective ale personajelor (limitarea omniscienței). Ilie Moromete –îi împrumută vocea naratorului; îmbinare stil direct și indirect cu stilul indirect liber.

b) Limbajul: elemente de oralitate, reflectare realistă a caracterului personajelor; împrumutarea clișeeilor epocii (vol. II.) – ironizate; focalizare ironică asupra limbajului (v. Ilie și fiul lui Bălosu: „noi obișnuim”...), felul în care citește-interpretează Ilie articolele din gazetă în Poiana lui Iocan.

Concluzii: Ilie Moromete – personaj exponențial pentru romanul realist postbelic; libertatea de gândire, atitudinea problematizantă, interogatoare și limbajul apt de ironizare și autopersiflare au creat un stil unic în literatura română, „moromețianismul”.

Barem: 18 puncte – conținut; 12 puncte – redactare (părți componente, înlănțuirea ideilor, logica argumentării, utilizarea limbii literare, ortografia, punctuația, așezarea în pagină)

Testul 3

I. Citește următorul fragment:

(<https://oradeliteratura.files.wordpress.com/2009/06/titu-maiorescu-eminescu-si-poeziil.pdf>)

„Și dacă pentru poeziile lui, în care și-a întrupat sub o formă așa de minunată cugetările și simțirile, se mulțumea cu emoțiunea estetică a unui mic cerc de amici, fără a se gândi la nici o satisfacție de amor propriu: dacă el se considera oarecum ca organul accidental prin care însăși poezia se manifesta, așa încât ar fi primit cu aceeași mulțumire să se fi manifestat prin altul, ne este permis a conchide nu numai că era nepăsător pentru întâmplările vieții externe, dar și chiar că în relațiile lui pasionale era de un caracter cu totul neobișnuit. Cuvintele de amor fericit și nefericit nu se pot aplica lui Eminescu în accepțiunea de toate zilele. Nici o individualitate femeiască nu-l putea captiva și ținea cu desăvârșire în marginea ei. Ca și Leopardi în Aspasia, el nu vedea în femeia iubită decât copia imperfectă a unui prototip nerealizabil. Îl iubea întâmplătoarea copie sau îl părăsea, tot copie rămânea, și el, cu melancolie impersonală, își căuta refugiul într-o lume mai potrivită cu el, în lumea cugetării și a poeziei. De aci Luceafărul cu versurile de la sfârșit:

Ce-ți pasă ție, chip de lut,
Dac-oi fi eu sau altul?
Trăind în cercul vostru strâmt,
Norocul vă petrece;
Ci eu în lumea mea mă simt
Nemuritor și rece.”

(Eminescu și poeziile lui, de Titu Maiorescu)

A) Scrie, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat:

- 1) Indică sensul din text al secvenței: *a se întrupa*.
- 2) Menționează care este spațiul de refugiu al poetului, utilizând informațiile din textul dat.
- 3) Precizează cum este definită *femeia iubită* în text, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă.
- 4) Explică de ce pentru poet raportarea la iubire nu se face în termenii *fericit/nefericit*, folosindu-te de textul dat.
- 5) Prezintă în 30-50 de cuvinte motivul pentru care poetul preferă „lumea cugetării și a poeziei”.

Notă: Pentru fiecare cerință rezolvată corect vei primi 6 puncte.

Sugestii de rezolvare:

1. Indicarea sensului din text al secvenței date – 4 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
2. Menționarea spațiului de refugiu – 4 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
3. Definirea – 2 puncte; justificarea răspunsului cu o secvență semnificativă din text – 2 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
4. Explicarea cauzei – 4 puncte: explicare nuanțată – 4 puncte; încercare de explicare – 2 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
5. Prezentarea motivului: prezentare adecvată și nuanțată – 4 puncte; abordare schematică, ezitantă – 2 puncte; încercare de prezentare – 1 punct (4 puncte) – respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (2 puncte).

B) Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să oferi argumente pro și contra idealizării iubirii, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din textul de mai sus, cât și la experiența personală sau culturală.

Notă: În vederea acordării punctajului (20 de puncte), textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Sugestii de rezolvare:

1. Formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție (1 punct);
2. Câte 2 puncte pentru enunțarea oricăror două argumente adecvate opiniei formulate: enunțare clară, în concordanță cu opinia formulată – 2 p.; încercare de enunțare – 1 p. (2 x 2 puncte = 4 puncte);
3. Câte 2 puncte pentru dezvoltarea corespunzătoare a fiecăruia dintre cele două argumente enunțate: dezvoltare clară, nuanțată – 2 p.; încercare de dezvoltare, schematism – 1 p. (2 x 2 puncte = 4 puncte);
4. Raportarea la text în dezvoltarea oricărui argument – 3 p.; raportarea la experiența personală sau culturală în dezvoltarea oricărui argument – 1 p. (3 puncte + 1 punct = 4 puncte);
5. Formularea unei concluzii pertinente (1 punct);
6. Utilizarea corectă a conectorilor în argumentare: utilizare adecvată – 2 p.; utilizare parțial adecvată – 1 p. (2 puncte);
7. Respectarea normelor limbii literare (0+1 greșeli lexicale sau morfo-sintactice – 1 p.; 2 sau mai multe greșeli – 0 p.) (2 puncte);
8. Respectarea normelor de ortografie și de punctuație (0+1 greșeli ortografice și de punctuație – 1 p.; 2 sau mai multe greșeli – 0 p.) (1 punct);
9. Așezarea în pagină, lizibilitatea (1 punct).

II. Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice:

Ion Ion, Tudor Arghezi

„În beciul cu morții, Ion e frumos.
Întins gol pe piatră, c-un fraged suris.
Trei nopți șobolanii l-au ros
Și gura-i băloasă ca de sacis.

Când cioclu-l ridică-n spinare
Ion par-ar fi de pământ.
De-l pui poate stă în picioare
Dar brațul e moale și frânt.

În ochii-i deșchiși, o lumină,
A satului unde-i născut,
A câmpului unde iezii-a păscut,
A încremenit acolo străină.
Departe de vatră și prins de boieri,
Departe de jalea mămuchii,
Pe trupu-i cu pete și peri
În cârduri sunt morți și păduchii.”

Notă: Pentru **conținut** vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare** vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct). **În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.**

Sugestii de rezolvare:

1. Comentarea textului dat, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice (6 puncte);
2. Comentarea adecvată și nuanțată, prin evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice – 6 puncte;
3. Comentarea textului, prin evidențierea ezitantă a relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice – 3 puncte;
4. Simpla precizare a ideii poetice/a mijloacelor artistice sau tendință de generalizare – 1 punct;
5. Utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct (0–1);

6. Greșeli ortografice – 1 punct; 2 sau mai multe greșeli – 0 puncte); punctuația – 1 punct (0–1 greșeli de punctuație – 1 punct; 2 sau mai multe greșeli – 0 puncte) (4 puncte).

III. Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți particularități ale unui roman interbelic studiat aparținând lui Camil Petrescu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema textului narativ studiat;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul narativ studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narrative, instanțe ale comunicării narrative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Sugestii de rezolvare:

Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război

Introducere: Perioada interbelică este marcată de încercările de sincronizare cu manifestările modernismului european, care au generat o mare diversitate tematică și stilistică în literatura română, de la clasic la modern, de la roman realist la roman mitologic.

Încadrare: Publicat în 1930, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* este exemplar pentru romanul interbelic modern (2 puncte) prin căutarea autenticității, ilustrată în limitarea perspectivei, subiectivitate, analiza stărilor interioare, structurarea narațiunii pe principiul memoriei involutare (2 puncte).

Cuprins:

1. Două argumente pentru încadrare (roman modern/subiectiv/al experienței): (2 puncte)

a) Subiectivitatea: scriitorul modern nu mai pretinde că literatura poate oglindi lumea în mod obiectiv. Cunoașterea este limitată, filtrată de **conștiința individuală**. Autenticitatea presupune asumarea perspectivei individuale a naratorului-personaj. Din această perspectivă unică sunt descrise nu evenimente reale, ci „**realitatea conștiinței**”. Fapte aparent banale din exterior – semnificative în planul conștiinței. Doar ce e reflectat în conștiință contează. Narațiunea este dominată de **analiza conflictelor interioare, de incertitudinile imposibil de soluționat ale personajului-narator**.

b) Temporalitatea: timpul exterior, al evenimentelor înscrise în social, este fragmentat de „evenimentele” **timpului interior, psihologic (timpul-durată)**. Aceste evenimente ale vieții interioare nu sunt ordonate cronologic, ci afectiv, pe principiul **rememorării/memoriei involutare**, care generează autenticitate. Așadar, **memoria afectivă** este fidelă nu cronologiei reale, ci emoțiilor, stărilor interioare ale personajului central, ceea ce explică abandonarea temporalității lineare și înlocuirea cu o narațiune ce progresa în **salturi**, prin **analepse**

(aducere a unor momente din trecut, prin reamintire, în prezentul narării) și **prolepse** (anticipări ipotetice ale viitorului).

2. Două secvențe relevante comentate

a) Tema romanului: cele 2 experiențe existențiale = experiențe de cunoaștere, care provoacă întoarcerea spre interior: **iubirea** (+ gelozia), **războiul** (angoasa morții individuale și colective).

Războiul: corelativ obiectiv pentru conflictele interioare ale personajelor (acutizează/pune în surdina tensiunile, sfâșierile). **Iubirea:** criza modelului romantic (caută idealul feminin în întruparea concretă; dezamăgire; obsesia pentru o imagine secretată de propria minte; nu femeia reală). (2 puncte)

b) „O iubire mare e mai curând un proces de autosugestie...” (cap. *La Piatra Craiului, în munte*): Ștefan Gheorghidiu utilizează experiența personală pentru a elabora o teorie generală, obiectivă, pretins științifică („psihologia arată...”) a iubirii. Analiza mecanismului psihologic al erosului este dublată de o radiografie a tuturor conflictelor interioare.

Personajul recunoaște că e hipersensibil, că nu poate ființa în limita canoanelor, dar nu acceptă ideea că realitatea propriei conștiințe nu e valabilă în plan exterior. Experiența erotică este echivalată unui proces de cunoaștere a sinelui și a lumii. Odată cu ratarea în dragoste se năruie și încrederea în capacitatea de cunoaștere.

Totodată, fragmentul evidențiază caracterul subiectiv, interior, al dragostei („e un proces de autosugestie”), nesuținut de o cauzalitate exterioară clară (dimpotrivă, sentimentele se amplifică în pofida contradicțiilor din planul realității exterioare). (2 puncte)

c) „Drama războiului nu e numai amenințarea continuă a morții, măcelul și foamea, cât această permanentă verificare sufletească, acest continuu conflict al eului tău, care cunoaște altfel ceea ce cunoaștea într-un anumit fel.” (cap. *Ne-a acoperit pământul lui Dumnezeu*). O a doua secvență vizează perspectiva războiului și felul în care aceasta modifică experiența erotică („Căci numai acolo, în fața morții și a cerului înalt, pot cunoaște oamenii.”). Scena surprinde din perspectivă individuală, demitizantă, iraționalul luptelor, haosul, reacțiile animalice (detaliul anatomic grotesc), diferențele dintre discursurile oficiale (din gazete) și realitatea umilitoare de pe linia frontului, experiența răvășitoare a morții, a fragilității vieților omenești, care filtrează și schimbă radical perspectiva anterioară (naivă) asupra existenței, asupra iubirii (absolute). (2 puncte)

3. Elemente de structură, compoziție și limbaj.

a) Structura romanului: cele două părți (a câte șase capitole fiecare), anunțate încă din titlu se află în relație de continuitate și de opoziție totodată. Anunță sfârșitul unei lumi, al unui anumit mod de a înțelege iubirea, viața, moartea. Temporal, alternează prezentul narării (primăvara lui 1916) și evenimente anterioare aduse în prezent prin mecanismele rememorării/memoriei involuntare (cap 2-5, partea I), declanșate de discuția de la popotă. (3 puncte)

b) Libertatea formei: digresiuni, rupturi de ritm narativ (acronie, dilatarea timpului real, analepsa, prolepsa, reproducerea unor documente, refuzul stilului căutat, prețios (anticalofilia)

c) Perspectiva narativă: este una subiectivă (= autentică), naratorul fiind și personaj implicat în acțiune (homodiegetic). Toate evenimentele sunt relatate dintr-un singur punct de vedere,

urmăresc mai ales aventurile vieții interioare: îndrăgostirea, gelozia, moartea. Cititorul are acces la lumea ficțională doar prin intermediul acestei perspective a naratorului subiectiv, implicat, necreditabil. (3 puncte)

Concluzie: Romanul *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* este exemplar pentru orientarea modernă din proza interbelică românească prin supremația autenticității, susținută de perspectiva narativă subiectivă, unică, de atenția dată faptelor banale, aparent irelevante la scară socială, de mutarea accentului dinspre evenimentele exterioare spre aventura conștiinței individuale. Crediința modernilor în imposibilitatea unei cunoașteri obiective justifică multiplicarea dilemelor, a incertitudinilor și opțiunea pentru finalul deschis al romanului.

Barem: 18 puncte – conținut; 12 puncte – redactare (părți componente, înlănțuirea ideilor, logica argumentării, utilizarea limbii literare, ortografia, punctuația, așezarea în pagină)

Testul 4

I. Citește următorul fragment:

(https://ro.wikisource.org/wiki/%C3%8Enchisorile_mele/Om_%C3%AEntre_oameni)

„Rar om întreg la minte, care nu e și azi și mâine copleșit de simțământul puținătății sale, și o plăcere nu e să trăiești în lumea aceasta; sunt însă multe mulțumiri ce pot să dea farmec vieții. E mai ales iubirea de orice fel, ceea ce-l face pe om să se bucure de a fi avut parte de viață. De aceea binefăcători ne sunt nu cei ce ne iubesc, ci cei ce ne fac să iubim. În înțelesul acesta sunt binefăcătorii mei cei ce m-au prigonit dându-și silința să-mi amărască viața.

Precum ți-am spus adică, eu chiar din clipa în care m-am pomenit om în lume am fost stăpânit de gândul că noi, oamenii, numai ajutându-ne unul pe altul putem să răzbim cu bine prin viață. Abia acum, în urma prigonirilor suferite la zile de bătrânețe, am ajuns să cunosc dulceața pe care cultul iubirii de oameni o revarsă în suflet.

Suferind eu însumi, am luat parte la suferințele celor închiși împreună cu mine și am înțeles pe deplin durerile celor mulți, care se simt oropsiți de către cei ce s-au ridicat deasupra în societatea noastră.

Dacă i-aș iubi numai pe acești nenorociți, ale căror dureri le simt, aș lua parte și la legitima lor nemulțumire și sufletul mi-ar fi mereu zbuciumat de amărăciunea, de mânia oarbă, de ură neîmblânzită care le mistuie lor viața împingându-i spre luptă. Iubind însă pe toți oamenii, nu mai rămâne în sufletul meu loc decât fie pentru milă, fie pentru dispreț, mila pentru cei ce făptuiesc relele crezând că fac bine și dispreț pentru cei stăpâniți de ură, de pizmă, de gând rău, cele mai spurcate izvoare de rele îndemnuri.”

(*Închisorile mele*, de Ioan Slavici)

A) Scrie, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat:

- 1) Indică sensul din text al secvenței: *simțământul puținătății*.
- 2) Menționează ce anume poate da farmec vieții, utilizând informațiile din textul dat.
- 3) Precizează ce se înțelege în text prin cuvântul *binefăcători*, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă.
- 4) Explică urmările iubirii față de toți semenii, folosindu-te de textul dat.
- 5) Prezintă în 30-50 de cuvinte motivele pentru care *cultul iubirii de oameni revarsă dulceață în suflet*, raportându-te la textul dat.

Notă: Pentru fiecare cerință rezolvată corect vei primi 6 puncte.

Sugestii de rezolvare:

1. Indicarea sensului din text al secvenței date – 4 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);

2. Menționarea elementului care poate da farmec vieții – 4 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);

3. Precizarea sensului – 2 puncte; justificarea răspunsului cu o secvență semnificativă din text – 2 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);

4. Explicarea urmărilor – 4 puncte: explicare nuanțată – 4 puncte; încercare de explicare – 2 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);

5. Prezentarea motivelor: prezentare adecvată și nuanțată – 4 puncte; abordare schematică, ezitantă – 2 puncte; încercare de prezentare – 1 punct (4 puncte) – respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (2 puncte).

B) Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să oferi argumente pro și contra iubirii de semeni, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din textul de mai sus, cât și la experiența personală sau culturală.

Notă: În vederea acordării punctajului (20 de puncte), textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Sugestii de rezolvare:

1. Formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție (1 punct);
2. Câte 2 puncte pentru enunțarea oricăror două argumente adecvate opiniei formulate: enunțare clară, în concordanță cu opinia formulată – 2 p.; încercare de enunțare – 1 p. (2 x 2 puncte = 4 puncte);
3. Câte 2 puncte pentru dezvoltarea corespunzătoare a fiecăruia dintre cele două argumente enunțate: dezvoltare clară, nuanțată – 2 p.; încercare de dezvoltare, schematism – 1 p. (2 x 2 puncte = 4 puncte);
4. Raportarea la text în dezvoltarea oricărui argument – 3 p.; raportarea la experiența personală sau culturală în dezvoltarea oricărui argument – 1 p. (3 puncte + 1 punct = 4 puncte);
5. Formularea unei concluzii pertinente (1 punct);
6. Utilizarea corectă a conectorilor în argumentare: utilizare adecvată – 2 p.; utilizare parțial adecvată – 1 p. (2 puncte);
7. Respectarea normelor limbii literare (0+1 greșeli lexicale sau morfo-sintactice – 1 p.; 2 sau mai multe greșeli – 0 p.) (2 puncte);
8. Respectarea normelor de ortografie și de punctuație (0+1 greșeli ortografice și de punctuație – 1 p.; 2 sau mai multe greșeli – 0 p.) (1 punct);
9. Așezarea în pagină, lizibilitatea (1 punct).

II. Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice:

Alb, George Bacovia

„Orchestra începu cu-o indignare grațioasă.
Salonul alb visa cu roze albe --
Un vals de voaluri albe ...
Spațiu, infinit, de o tristețe armonioasă ...

În aurora plină de vioare,
Balul alb s-a resfirat pe întinsele cărări --
Cântau clare sărutări ...
Larg, miniatură de vremuri viitoare ...”

Notă: Pentru **conținut** vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare** vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct). **În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.**

Sugestii de rezolvare:

1. Comentarea textului dat, evidențind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice (6 puncte):
2. Comentarea adecvată și nuanțată, prin evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice – 6 puncte;
3. Comentarea textului, prin evidențierea ezitantă a relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice – 3 puncte;
4. Simpla precizare a ideii poetice/a mijloacelor artistice sau tendință de generalizare – 1 punct;
5. Utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct (0–1)
6. Greșeli ortografice – 1 punct; 2 sau mai multe greșeli – 0 puncte); punctuația – 1 punct (0–1 greșeli de punctuație – 1 punct; 2 sau mai multe greșeli – 0 puncte) (4 puncte).

III. Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale unui text poetic studiat, aparținând lui Nichita Stănescu.*

- În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:
- evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
 - comentarea a două imagini/idei poetice relevante pentru tema textului poetic studiat;

– analiza a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul poetic ales (de exemplu: titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motive poetice, figuri semantice, elemente de prozodie etc.).

Sugestii de rezolvare:

Leoaică tânără, iubirea

Introducere: **Nichita Stănescu** – poet postbelic (șaiyecist; debutează în 1960, cu vol. *Sensul iubirii*); recuperează și continuă direcțiile modernismului poetic interbelic; operă reprezentativă pentru poezia neomodernistă românească.

Cuprins:

1. Încadrare într-un curent, prin evidențierea a două trăsături ale textului

a) lirism, reflexivitate: poemul are în centru eul liric, supus acțiunii metamorfozante a iubirii; versurile descriu această transformare din perspectiva subiectului, aflat în poziție centrală; ființa îndrăgostită modifică lumea („*Și deodată-n jurul meu, natura/se făcu un cerc, de-a dura*”), cercul sugerează perfecțiune, iar completarea „de-a dura” induce ideea de joc. Transformările interioare ale subiectului reverberează în spațiul din jur.

b) abstractizarea discursului liric: deși este o poezie „de dragoste”, sentimentul este obiectivat, nu prezența concretă a iubitei, ci sentimentul iubirii, personificat, este elementul central. Eroticului propriu-zis i se substituie o analiză lucidă, trăirea din interior este înlocuită cu o privire din afară asupra propriului corp. Dominanta vizuală (motivul ochiului, al privirii, central în lirica stănesciană) contribuie la intelectualizarea viziunii. Simultan: dematerializarea erosului (care nu mai e legat nemijlocit de prezența iubitei) și concretizarea lui prin asocieri puternice cu imagini concrete (colți, leoaică).

2. Tema poeziei: tema iubirii, din perspectiva subiectului supus unei transformări a întregii ființe.

Evidențierea temei prin raportare la două secvențe poetice

Viziunea nouă asupra lumii se materializează în figuri de stil inedite: metafora centrală (iubirea-leoaică): ideea de forță, fascinație; imaginile vizuale (*colții albi, m-a mușcat*): violența revelației care transformă profund, organic, subiectul; comparația care descrie transformarea naturii („ca o strângere de ape”): spațiu dinamizat prin forța iubirii, lumea ca vibrație; metamorfozele interioare sunt proiectate în lumea din jur.

Iubirea provoacă o ieșire din sine (*ek-stasis*): „privirea-n sus țâșni” și o refacere a unității ființei în plan cosmic („*auzul o-ntâlni/tocmai lângă ciocârlii*”). Ideea de frumusețe și perfecțiune indusă de imaginea cercului și de metafora privirii - „curcubeu tăiat în două”: două arce de cerc reunite în înaltul cerului („lângă ciocârlii”).

Revelația unei lumi noi este completată în secvența a treia de descoperirea sinelui ca altul, prin enumerarea unor elemente dintr-odată străine („*la sprânceană/la tâmplă și la bărbie/dar mâna nu le mai știe*”), dar care se reconfigurează într-un întreg nou, fascinant (corpul ca „*deșert în*

strălucire) – metaforă ce sugerează ambivalența sentimentului iubirii ca fericită înstrăinare de sine. Acest întreg e cu totul în stăpânirea iubirii ca „leoaică arămie”, descris, deci, în termenii acesteia („deșert”). Putem vorbi chiar de un transfer al privirii: îndrăgostitul se vede pe sine cu privirea nouă, îndrăgostită, a „leoaicei”.

Durata, sentimentul eternității și al ireversibilității transformării sunt induse prin repetiția finală („încă-o vreme, și-ncă -o vreme”).

3. Elemente de structură, compoziție, limbaj

a) Titlul: sintetizează într-o metaforă surprinzătoare (iubirea-leoaică tânără) forța și fascinația, impunând o perspectivă inedită pentru cititor.

b) Compoziția: trei secvențe: întâlnirea (surprinzătoare, violentă) cu iubirea; transformarea radicală care se petrece la nivelul percepției (privirea, auzul) sugerează starea de fericită comuniune cosmică a subiectului iubirii; ultima secvență marchează transformarea sinelui, înnoirea („mâna nu le mai știe”), existența fericită („deșert în strălucire”) sub puterea de fascinație a iubirii („peste care trece-alene”).

c) Simetria: între imaginea de început, care sugerează forță, ferocitate („colții albi mi i-a înfipt în față”) și imaginea din final a leoaicei, care își stăpânește calm, hipnotic prada („trece-alene/o leoaică arămie/cu mișcările viclene”).

4. Concluzii

Nichita Stănescu – voce unică în lirica neomodernistă prin transformarea viziunii și a limbajului poetic. Poemele din primele volume, precum *Leoaică tânără*, *iubirea*, propun o reprezentare inedită, contradictorie a sentimentului iubirii prin dematerializarea erosului, simultan cu concretizarea acestuia în figuri de stil de o frapantă noutate.

Testul 5

I. Citește următorul fragment:

(https://ro.wikisource.org/wiki/Un_imn_preasfintei_gramaticе)

„Te salut pe tine, articol causal și omogen,
Indirect contras în fraza cu subiectul epicen!
Voi, interjecțiuni concrete și-optative principale,
Rădăcini prin apozitii singular adjectivale,
Voi, cantitative-abstracte subiective-n viitor,
Unipersonale-n modul cu plural hotărâtor,
Vă salut! Și tot asemeni te salut, o, prezumtive,
Număr genitiv în cazul numelor intransitive.
Tu, obiect concret și simplu, tu, circumstanțial de loc,
Locativ pasiv, conjuncții, complimente reciproc!
Unde să gădesc puterea de-a trăi, de nu la tine,
Gen subordonat prin verbul reflexivelor suspine?
Cardinale-acuzative, virgulă și period,
Două puncte-adversative strict coordonate-n mod
Și superlativ prezinte derivat din vocative,
Prin vocala secundară cu terminațiuni pasive,
Declinări adverbiale negative-n absolut
Cu perfecte-adversative sufixate-n atribut,
Relativ invers compuse prin adverbiu ca mișcare,
Pozitiv impropriu-n număr, ori neutre, ori comune,
Mod superlativ generic omonim adversativ,
Plenison ca negațiune, iar în fond apelativ
Cu prefix și cu gerunzii posesivo-cardinale,
Morfologice prin sunet și prin stări adverbiale.
Dați cu fuga sinonime prin funcțiune și raport,
Că mai-mult-decât-perfectul lui Cipar acum e mort!
Dar în locu-i înviară prezumtive și oblice
Și-un dubitativ pro-contra ortografico-propice.
Propoziții și-apozitii ce ne-arată rupt anume
Locul timpului și cauza modului unui pronume
Prefixat dintr-un adverbium feminin cu derivate
Prin triftongii declinării verbelor neregulate.
Ce-ați făcut, o, voi ai țării prearăzboinici voievozi,
Pentru înaintarea noastră? V-ați luptat niște nerozi

Cu tătari, cu turci, cu unguri? Luptă-i asta? Alte lupte
Purtăm noi, mai glorioase, cu învingeri neîntrerupte,
 Cu negații și-afirmații și-optativul indirect,
 Al interogării proprii și-al pasivului perfect.
Iată, se deschide cerul și dintr-însul cad nespuse
 Și contrarii și contrase și opuse și compuse
 Cu diftongi și relative, și-ablative, și vibrante,
 Și jumări și fleici și-ntreaga tabără de consonante:
 Labiale și dentale și nazale și minuni,
Ps! br! hr! he! ho! ha, huide, și-alte-asemeni conjuncțiuni,
Către, spre, prin, la, în, peste, de la, din și-ntr-un ulcior
 Joac-o sârbă vocativul unison într-un picior
Cu funcțiuni și cu rapoarte și-alergând în fund li-e țelu
 Spre azbuchevedeglagoldobreiestjivetezelu
Și-o harababură sfântă văd, mă tulbur, cad, mă-nchin:
 Să trăiască-n veci sintaxul! Aleluia și amin!”
 (Un imn preasfinteii gramatice, de George Coșbuc)

A) Scrie, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat:

- 1) Indică sensul din text al secvenței: *a da cu fuga*.
- 2) Menționează două elemente de gramatică prezente în textul dat.
- 3) Precizează două elemente care susțin complexitatea gramaticii, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă.
- 4) Prezintă atitudinea față de studiul gramaticii prezente în poezia de mai sus.
- 5) Identificați mesajul care apare în versurile:

„Luptă-i asta? Alte lupte
Purtăm noi, mai glorioase, cu învingeri neîntrerupte,
Cu negații și-afirmații și-optativul indirect.”

Notă: Pentru fiecare cerință rezolvată corect vei primi 6 puncte.

Sugestii de rezolvare:

1. indicarea sensului din text al secvenței date – 4 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
2. menționarea elementelor – 4 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
3. precizarea celor două elemente – 2 puncte; justificarea răspunsului cu o secvență semnificativă din text – 2 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);

4. prezentarea atitudinii – 4 puncte: explicare nuanțată – 4 puncte; încercare de explicare – 2 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);

5. identificarea mesajului: prezentare adecvată și nuanțată – 4 puncte; abordare schematică, ezitantă – 2 puncte; încercare de prezentare – 1 punct (4 puncte) – respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (2 puncte).

B) Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să oferi argumente pro și contra studiului gramaticii, raportându-te atât la informațiile din poezia de mai sus, cât și la experiența personală.

Notă: În vederea acordării punctajului (20 de puncte), textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Sugestii de rezolvare:

1. Formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție (1 punct);
2. Câte 2 puncte pentru enunțarea oricăror două argumente adecvate opiniei formulate: enunțare clară, în concordanță cu opinia formulată – 2 p.; încercare de enunțare – 1 p. (2 x 2 puncte = 4 puncte);
3. Câte 2 puncte pentru dezvoltarea corespunzătoare a fiecăruia dintre cele două argumente enunțate: dezvoltare clară, nuanțată – 2 p.; încercare de dezvoltare, schematism – 1 p. (2 x 2 puncte = 4 puncte);
4. Raportarea la text în dezvoltarea oricărui argument – 3 p.; raportarea la experiența personală sau culturală în dezvoltarea oricărui argument – 1 p. (3 puncte + 1 punct = 4 puncte);
5. Formularea unei concluzii pertinente (1 punct);
6. Utilizarea corectă a conectorilor în argumentare: utilizare adecvată – 2 p.; utilizare parțial adecvată – 1 p. (2 puncte);
7. Respectarea normelor limbii literare (0+1 greșeli lexicale sau morfo-sintactice – 1 p.; 2 sau mai multe greșeli – 0 p.) (2 puncte);
8. Respectarea normelor de ortografie și de punctuație (0+1 greșeli ortografice și de punctuație – 1 p.; 2 sau mai multe greșeli – 0 p.) (1 punct);
9. Așezarea în pagină, lizibilitatea (1 punct).

II. Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice:

Aura, Ion Barbu

„Mire, văzut ca femeea,
Cu părul săpat în volute,
De Mercur cumpănit, nu de Geea,

Căi lungi înapoi revoluate;

La conul acesta de seară,
Când sufletul meu a căzut
Și cald, aplecatul tău scut
Îl supse, ca pata de ceară,

Crescut, între mâini ca de apă,
Ce lucru al tainei cercai?
Sub verdele lumilor plai
Arai o lumină mioapă.”

Notă: Pentru **conținut** vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare** vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Sugestii de rezolvare:

1. Comentarea textului dat, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice (6 puncte);
2. Comentarea adecvată și nuanțată, prin evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice – 6 puncte;
3. Comentarea textului, prin evidențierea ezitantă a relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice – 3 puncte;
4. Simpla precizare a ideii poetice/a mijloacelor artistice sau tendință de generalizare – 1 punct;
5. Utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct (0–1)
6. Greșeli ortografice – 1 punct; 2 sau mai multe greșeli – 0 puncte); punctuația – 1 punct (0–1 greșeli de punctuație – 1 punct; 2 sau mai multe greșeli – 0 puncte) (4 puncte).

III. Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți particularități ale unui text narativ studiat, aparținând lui Mihail Sadoveanu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea textului narativ studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două episoade/secvențe relevante pentru tema textului narativ studiat;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul narativ studiat (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final,

tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Sugestii de rezolvare:

Mihail Sadoveanu, *Baltagul*

Introducere: romanul românesc interbelic (diversitatea tematică și a formulelor narative); amploarea și diversitatea operei sadoveniene. (2 puncte)

Încadrare în curent/ perioadă/ orientare tematică: roman interbelic, realist, obiectiv, tradițional, mitic. Roman reprezentativ pentru dezvoltarea speciei în perioada interbelică (publicat în 1930); capodoperă a etapei de maturitate artistică a prozatorului, dar și a romanului tradițional românesc. Poate fi interpretat atât în paradigma realistă, cât și în cea mitică. (2 puncte)

Cuprins:

1. Două argumente pentru încadrare (roman realist/tradițional/mitic): (2 puncte)

a) **Roman realist:** descrierea detaliată a spațiului (satele de oieri din zona Tarcăului, Dornelor, Bistriței), a timpului („în zori de ziuă, vineri, în 10 martie, munteanca și feciorul ei... au încălecat”) a portului și obiceiurilor locuitorilor. Relațiile dintre personaje și acțiunile lor sunt ordonate cauzal, motivate pragmatic (comercial), înscrise în structurile sociale ale epocii (început de secol XX). **Roman de familie. Bildungsroman** (devenirea, maturizarea lui Gheorghită). Intrigă și desfășurare de **roman polițist** (încercarea Vitoriei de a reconstitui pas cu pas evenimentele care au dus la moartea violentă a soțului său și de a-i identifica pe ucigași).

b) **Roman tradițional:** roman de observație socială, roman al transumanței, monografie a comunității pastorale dintr-un sat de munte de la începutul secolului al XX-lea. Lumea muntenilor este surprinsă în toate aspectele caracteristice: portul, alimentația, relațiile economice, obiceiurile; oamenii evocați („niște făpturi de mirare”; „iuți și nestatornici ca apele, ca vremea; răbdători în suferinți ca și-n ierni cumplite, fără griji în bucurii”) sunt strâns legați de spațiul pe care-l locuiesc.

c) **Roman mitic:** aventură a cunoașterii de sine și a cunoașterii lumii. Moartea lui Nechifor și acțiunile Vitoriei repetă tipare mitice (v. balada *Miorița*; mitul egiptean al lui Isis și Osiris). Structuri specifice narațiunilor mitice: ritmicitatea existenței cotidiene a oamenilor, guvernată de legi cosmice și de „rânduiala” străveche („Eu am pornit după semne și după porunci”), ciclicitatea evenimentelor; importanța sărbătorilor, a ritualurilor. Spațiu mitopoetic; lume „de semne și minuni”. *Baltagul*: „epos al lumii arhaice”.

2. Secvențe relevante comentate:

a) **Tema romanului:** *Baltagul* – sinteză a temelor majore (iubirea, natura, moartea, adevărul), prin dezvoltarea unei problematice morale complexe: căutarea adevărului și înfăptuirea dreptății (prin confruntarea perspectivei arhaice cu formele de civilizație ale secolului al XX-lea). **Structura:** înlănțuirea cronologică a episoadelor, cu inserția unor episoade retrospective. Secvențe:

1. Așteptarea și presimțirile Vitoriei;

2. Călătoria (reface în sens invers traseul parcurs de Nechifor);
3. Dezvăluirea adevărului; înfăptuirea actului justițiar. (2 puncte)

b) **Începutul alătură descrierea realistă a personajelor** (Vitoria și Lipan – reprezentativi pentru o clasă socială, un spațiu, o epocă), cu explicația mitică (de Facere a lumii). Statutul personajelor, legătura cu natura, iubirea aparte dintre cei doi soți nu au doar explicații conjuncturale, ci sunt astfel pentru că „așa a lăsat Dumnezeu”. (2 puncte) „*Domnul Dumnezeu după ce a alcătuit lumea a pus rânduială și semn fiecărui neam (...) La urmă au venit și muntenii și-au îngenuncheat la scaunul împărăției. Domnul Dumnezeu s-a uitat la ei cu milă.*”

c) **Dezvăluirea adevărului** prin reconstituirea crimei, în cadrul parastasului de pomenire pentru Nechifor. Printr-un amestec subtil de raționament detectivistic și cunoaștere mitico-simbolică („mi-a spus Lipan... în râpă”), evidențiind, de asemenea, și iubirea dintre soți (dincolo de moarte), și comuniunea om-natură (calul, câinele – „Stăpâne, stăpâne/Mai chiamă și-un câne...”), Vitoria rostește pe față, în registru realist, ceea ce, în balada-sursă, *Miorița*, este încifrat simbolic. (2 puncte) „– *Eu cred așa, domnu Calistrat, că soțul meu umbla singur la deal pe drumul Stânișoarei și se gândea la oile lui.*”

3. Elemente de structură, compoziție și limbaj

Elementele de structură, compoziție și limbaj sunt în concordanță cu tipul de roman și cu temele majore:

a) **Perspectiva narativă:** pentru a descrie situații complexe, relevante la scară umană și cosmică, era nevoie de o perspectivă supraindividuală: narator impersonal, omniscient (cunoaște gândurile, sentimentele, visurile personajelor, motivul acțiunilor acestora); relatare detașată, sobră. (3 puncte).

b) **Compoziție echilibrată:** structură circulară: scene panoramice, cu caracter general, la început și în final; repetiții ale unor replici care condensează sensurile simbolice ale evenimentelor („Nimeni nu poate sări peste umbra lui.” – vorba lui Lipan, invocată de narator la început și de către Vitoria spre sfârșitul romanului) (3 puncte).

c) **Limbajul:** arhaisme și regionalisme care contribuie la perspectiva realistă și la descrierea verosimilă a personajelor.

Concluzii: *Baltagul* de Mihail Sadoveanu este un roman tradițional complex, o capodoperă a prozei interbelice în care se conjugă descrierea realistă și lectura în cheie simbolică a evenimentelor, un roman în care tema căutării adevărului și a înfăptuirii dreptății se reflectă atât în planul exterior al narațiunii, prin traseul inițiat parcurs în cadrele unei geografii reale, cât și în planul interior, al conflictelor morale și al inițierii simbolice, interioare, a personajelor.

Barem: 18 puncte – conținut; 12 puncte – redactare (părți componente, înlănțuirea ideilor, logica argumentării, utilizarea limbii literare, ortografia, punctuația, așezarea în pagină)

Testul 6

I. Citește următorul fragment:

(<https://www.101books.ru/carte/descarca-jeni-acterian-jurnalul-unei-fete-greu-de-multumit-pdf>)

25 iunie, 1933

„Biet scumpul meu jurnal, l-am abandonat de 15 zile. Când iau azi caietul în mână, am senzația că l-am abandonat de foarte multă vreme și, văzând data, am fost fericită că nu e mult de atunci. Aveam parcă o remușcare, remușcarea pe care o resimți când, absorbit de diferite ocupații, uiți de o persoană scumpă ție.

Ce am făcut în aceste 15 zile?

De toate și nimic. De toate. Pentru că am dat examenele mele pentru clasa a V-a și le-am luat destul de bine. Notele mele nu sunt excepționale, și totuși sunt clasificată prima. (În țara orbilor, chiorii sunt regi.) Mărturisesc că nu m-așteptam la o astfel de performanță. Închipuiți-vă că în preziua fiecărui examen luam în mână o carte nouă – nici măcar citită – și iată-mă depășind elevi care învățaseră tot anul. Nu că mă laud, dar trebuie să recunoașteți că lauda n-ar fi deplasată pentru o atare performanță, fără exagerare, uimitoare. Mama Marietei mă privea consternată. Fiica ei tocise tot anul degeaba. Dacă am fost mulțumită că am ieșit întâia e numai ca să-i văd mutrișoara. Pot spune că m-am amuzat copios văzându-i mutra, deși făceam pe nevinovata.

Dar totodată pot spune că n-am făcut nimic în aceste 15 zile, pentru că examenele și toate emoțiile legate de ele nu contează în ochii mei mai mult decât nimic. Toate astea-s pentru mine un instrument necesar sau fapte ce trebuiesc săvârșite pentru a atinge momentul în care aș putea face ceva ce-mi stă pe inimă. Dar până atunci e încă drum lung. Trebuie să mă gândesc la prezent. Ei bine, prezentul nu e deloc faimos. Și totuși...

Am rămas singură câteva zile. Doream de mult așa ceva. Toată dimineața de azi am fost exuberantă. Am gustat din plin libertatea după care tânjesc de mult. Iată, în fine pot acum să mănânc când și cât vreau, să beau la fel, să ies când vreau, fără să dau socoteală, să merg unde vreau. N-am făcut mai nimic din toate astea, dar faptul că eram liberă să le fac după pofta inimii era ca și cum le-aș fi făcut. Mi-am pierdut timpul gândind cu voluptate la toată această bucurie.

După-amiază am ieșit spre ora 3 și jumătate. Cu intenția de a merge la cinema. Asta-mi devenise o idee fixă, de a merge la cinema singură. Firește, niciodată n-aș fi avut această idee fixă fără înverșunarea pe care o puneă mama să-mi interzică categoric de a merge singură. E reacția obișnuită a temperamentului meu. Tot ce mi se interzice fac. Deci am ieșit pe la trei și m-am dus mai întâi la bibliotecă să mă-nscriu, apoi m-am îndreptat spre cinematografe. Am cutreierat bulevardul privind la pozele filmelor, fără să mă hotărâsc. În fond, puteam prea bine să mă decid, dar mă obseda ideea că e târziu și o să ajung târziu acasă. Tata obișnuia să vină la ora 8. (Ce vreți, neobișnuința libertății.) În sfârșit, tocmai în momentul în care renunțasem, am intrat în primul cinematograful. Erau două filme. Ar fi însemnat să dureze deci vreo trei ore și jumătate. M-am

instalat lângă două nemțoaice cu ideea de a le întreba după primul film cât e ora. În fine – ca s-o scurtez –, după primul film era ora 6. Pe cel de-al doilea l-am văzut pe jumătate, temându-mă că e prea târziu. Eram însă încântată că am fost singură la cinema.

Seara a venit tata, care – crezând că n-am mai fost la cinema de o lună – s-a oferit să mă conducă. Vă dați seama că n-am refuzat. Am văzut deci într-o singură zi patru filme. După cinema – pe la unu noaptea –, am fost la un restaurant, deoarece n-aveam nimic pregătit de mâncare acasă. H[aig] s-a întors de la Viena. Casa s-a umplut de musafiri. Speram să fiu singură și să am măcar iluzia libertății. Ți-ai găsit.”

(*Jurnalul unei fete greu de mulțumit*, de Jeni Acterian)

A) Scrie, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat:

- 1) Indică sensul din text al secvenței: *a gusta libertatea din plin*.
- 2) Menționează două activități făcute de protagonistă descrise în textul dat.
- 3) Precizează care sunt motivele pentru care protagonistă ajunge să vadă patru filme într-o zi.
- 4) Explică de ce protagonistă dorește să meargă singură la cinema, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă.
- 5) Prezintă în 30-50 de cuvinte atitudinea protagonistei față de examene, raportându-te la textul dat.

Notă: Pentru fiecare cerință rezolvată corect vei primi 6 puncte.

Sugestii de rezolvare:

1. Indicarea sensului din text al secvenței date – 4 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
2. Menționarea celor două activități – 4 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
3. Precizarea motivelor – 2 puncte; justificarea răspunsului cu o secvență semnificativă din text – 2 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
4. Explicarea motivului – 4 puncte: explicare nuanțată – 4 puncte; încercare de explicare – 2 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
5. Prezentarea atitudinii: prezentare adecvată și nuanțată – 4 puncte; abordare schematică, ezitantă – 2 puncte; încercare de prezentare – 1 punct (4 puncte) – respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (2 puncte).

B) Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să oferi argumente pro și contra respectării cu strictețe a regulilor impuse de părinți.

Notă: În vederea acordării punctajului (20 de puncte), textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Sugestii de rezolvare:

1. Formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție (1 punct);
2. Câte 2 puncte pentru enunțarea oricăror două argumente adecvate opiniei formulate: enunțare clară, în concordanță cu opinia formulată – 2 p.; încercare de enunțare – 1 p. (2 x 2 puncte = 4 puncte);
3. Câte 2 puncte pentru dezvoltarea corespunzătoare a fiecăruia dintre cele două argumente enunțate: dezvoltare clară, nuanțată – 2 p.; încercare de dezvoltare, schematism – 1 p. (2 x 2 puncte = 4 puncte);
4. Raportarea la text în dezvoltarea oricărui argument – 3 p.; raportarea la experiența personală sau culturală în dezvoltarea oricărui argument – 1 p. (3 puncte + 1 punct = 4 puncte);
5. Formularea unei concluzii pertinente (1 punct);
6. Utilizarea corectă a conectorilor în argumentare: utilizare adecvată – 2 p.; utilizare parțial adecvată – 1 p. (2 puncte);
7. Respectarea normelor limbii literare (0+1 greșeli lexicale sau morfo-sintactice – 1 p.; 2 sau mai multe greșeli – 0 p.) (2 puncte);
8. Respectarea normelor de ortografie și de punctuație (0+1 greșeli ortografice și de punctuație – 1 p.; 2 sau mai multe greșeli – 0 p.) (1 punct);
9. Așezarea în pagină, lizibilitatea (1 punct).

II. Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice:

Vreau să joc!, Lucian Blaga

«O, vreau să joc, cum niciodată n-am jucat!

Să nu se simtă Dumnezeu

în mine

un rob în temniță - încătușat.

Pământule, dă-mi aripi:

săgeată vreau să fiu, să spintec

nemărginirea,

să nu mai văd în preajmă decât cer,

deasupra cer,

și cer sub mine -

și-aprins în valuri de lumină

să joc

străfulgerat de-avânturi nemaipomenite

ca să răsuflă liber Dumnezeu în mine,

să nu cârtească:

„Sunt rob în temniță!” »

Notă: Pentru **conținut** vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare** vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Sugestii de rezolvare:

1. Comentarea textului dat, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice (6 puncte);
2. Comentarea adecvată și nuanțată, prin evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice – 6 puncte;
3. Comentarea textului, prin evidențierea ezitantă a relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice – 3 puncte;
4. Simpla precizare a ideii poetice/a mijloacelor artistice sau tendință de generalizare – 1 punct;
5. Utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct (0–1
6. Greșeli ortografice – 1 punct; 2 sau mai multe greșeli – 0 puncte); punctuația – 1 punct (0–1 greșeli de punctuație – 1 punct; 2 sau mai multe greșeli – 0 puncte) (4 puncte).

III. Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți particularități ale unui text poetic studiat, aparținând lui Mihai Eminescu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două imagini/idei poetice relevante pentru tema textului poetic studiat;
- analiza a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul poetic ales (de exemplu: titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motive poetice, figuri semantice, elemente de prozodie etc.).

Sugestii de rezolvare:

Lucefărul

Introducere: Mihai Eminescu (poet romantic; unul din cei patru mari clasici); *Lucefărul*, amplul poem eminescian, este publicat în anul 1883. Acest text surprinde prin tematica abordată (iubirea, condiția omului de geniu, timpul, viața definită de naștere și moarte), prin felul în care actualizează elemente ce țin literatura populară (basmul *Fata în grădina de aur*).

Cuprins:

1. Încadrare într-un curent, prin evidențierea a două trăsături ale textului: romantism

a) **Cultivarea antitezei ca procedeu artistic** (geniul și omul comun; planul terestru și planul cosmic; „Căci eu sunt vie, tu ești mort” - Cătălina și Lucefărul)

b) **Preferința pentru valorificarea planului oniric** („Căci o urma adânc în vis/
De suflet să se prindă.//Iar ea vorbind cu el în somn”; „Ea trebui de el în somn/
Aminte să-și aducă”)

2. Tema poeziei: condiția omului de geniu, evidențiată prin raportare dimensiunea erotică a existenței

Evidențierea temei prin raportare la două secvențe poetice

a) Versurile „Ei au doar stele cu noroc/ Și prigoniri de soarte/ Noi nu avem nici timp, nici loc/ Și nu cunoaștem moarte” evidențiază ideea că omul este un trecător prin lume, pe când omul de geniu cunoaște nemurirea, nu este definit de timp, de spațiu.

b) Versurile „Trăind în cercul vostru strâmt/ Norocul vă petrece/ Ci eu în lumea mea mă simt/
Nemuritor și rece” – ideea detașării de o lume trecătoare, efemeră, sortită hazardului; ideea acceptării condiției de nemuritor.

3. Elemente de structură, compoziție, limbaj

a) **Relațiile de simetrie și de opoziție** – cele trei chemări ale Cătălinei creează o relație de simetrie prin reluările unor structuri „Pătrunde-n casă și în gând”; cele două întrupări ale Luceafărului, în înger și demon – relație de opoziție.

b) **Elementele de versificație** oferă muzicalitate exterioară textului. Poemul *Luceafărul* are 98 de strofe de tip catren, o rimă încrucișată (ex. surâs-oglină-vis-prindă), un ritm iambic și o măsură a versurilor de 7-8 silabe.

c) **Limbajul expresiv (figuri de stil)**: inversiunile „frumoasă fată”, „un mândru tânăr”, „Viclean copil”, oximoronul „recile-i scânteii”, epitetele dublu „nemuritor și rece”, „trist și gânditor”, epitetele „luceafăr blând, metaforele „cununi de stele”, „ochiul tău mă-ngheață”, „Scăldat în foc de soare”, comparația „umbra feței străvezii/ E albă ca de ceară”.

4. Concluzii:

Poemul *Luceafărul* ilustrează punerea în dialog a două lumi (a trăirii și a gândirii; a sentimentului și a rațiunii etc); evidențiază relația eu-celălalt, prin definirea *celuilalt* în antiteză cu sinele (Cătălina-Luceafărul; Cătălin-Luceafărul).

Testul 7

I. Citește următorul fragment:

[https://ia800408.us.archive.org/3/items/Jurnal19351944MihailSebastian/Jurnal%20\(1935-1944\)%20-%20Mihail%20Sebastian.pdf](https://ia800408.us.archive.org/3/items/Jurnal19351944MihailSebastian/Jurnal%20(1935-1944)%20-%20Mihail%20Sebastian.pdf)

Vineri, 25 [septembrie 1936]

„Aseară Mircea a izbucnit deodată, în mijlocul unei conversații destul de potolite despre politica externă și despre Titulescu, ridicînd deodată glasul, cu acea teribilă violență cu care mă surprinde uneori:

— Titulescu? Ar trebui executat. Pus în fața unui pluton de mitraliere. Ciuruit de gloanțe. Spînzurat de limbă.

— De ce, Mircea? Îl întreb surprins.

— Pentru că a trădat. Înaltă trădare. A încheiat cu rușii un tratat secret, pentru ca în caz de război să ocupe Bucovina și Maramureșul.

— De unde știi? — Mi-a spus generalul Condiescu.

— Și e de-ajuns? Sursa nu ți se pare pătimășe? Informația nu ți se pare fantezistă? M-a privit lung, cu stupoare, incapabil să priceapă că cineva se mai poate îndoii de un asemenea „adevăr”. Pe urmă l-am auzit spunîndu-i Ninei, în șoaptă:

— Îmi pare rău că i-am spus.

Ar fi vrut să adauge: „el nu poate înțelege asta — e orbit”.

Tot incidentul m-a deprimat. Scriindu-l, observ că nu regăesc încordarea enervată de aseară, sentimentul de disensiune iremediabilă pe care l-am încercat.

El este un om de dreapta, pînă la ultime consecințe. În Abisinia, a fost cu Italia. În Spania, e cu Franco. La noi, e cu Codreanu. Face numai eforturi — cît de penibile? — pentru a ascunde acest lucru, cel puțin față de mine. Dar se întîmplă să-l răzbească, și atunci țipă, cum a țipat aseară.

El, Mircea Eliade, crede orbește ce scrie Universul. Informatorul lui e Stelian Popescu (31) — și crede orbește în el. Veștile cele mai absurde, cele mai trivial tendențioase găsesc în el un ascultător credul. Și are un fel naiv de a se exaspera, de a ridica vocea, pentru a lansa, fără un zîmbet măcar, chestiile abracadabrante pe care le află în oraș, în redacția Vremei, în redacția Cuvîntului. Titulescu ne-a vîndut rușilor. Titulescu a cedat comuniștilor spanioli „25 de avioane comandate în Franța”.

Dacă eu ridic din umeri, cu neîncredere, el mă privește dezolat, dînd ușor din cap, ca în fața unui om cu desăvîrșire pierdut pentru adevăr.

Aș vrea să eliminăm din discuția noastră orice aluzie politică. Dar e posibil? Strada urcă pînă la noi vrînd-nevrînd, și în cea mai anodină reflecție simt spărtura mereu mai mare dintre noi.

Îl voi pierde pe Mircea pentru atîta lucru? Pot uita tot ce este excepțional în el, generozitatea lui, puterea lui de viață, omenia lui, dragostea lui, tot ce e tînăr, copilăros, sincer

în el? Nu știu. Simt între noi tăceri jenante, care ascund numai pe jumătate explicațiile de care fugim, fiindcă le simțim probabil fiecare, și acumulez mereu deziluzii — între care prezența lui la Vremea antisemită (comod, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat) nu e cea mai mică.

Voi face tot ce e posibil ca să-l păstrez totuși.”

(*Jurnal*, de Mihail Sebastian)

A) Scrie, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat:

- 1) Indică sensul din text al secvenței: *cu stupoare*.
- 2) Menționează ce anume l-a deprimat pe protagonist, utilizând informațiile din textul dat.
- 3) Precizează care sunt cauzele tensiunilor apărute între protagonist și Mircea Eliade, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă din text.
- 4) Explică de ce protagonistul dorește să elimine din discuțiile cu Mircea Eliade orice aluzie politică.
- 5) Prezintă în 30-50 de cuvinte atitudinea protagonistului față de relația cu Mircea Eliade, raportându-te la textul dat.

Notă: Pentru fiecare cerință rezolvată corect vei primi 6 puncte.

Sugestii de rezolvare:

1. Indicarea sensului din text al secvenței date – 4 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
2. Menționarea elementului care l-a deprimat pe protagonist – 4 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
3. Precizarea cauzelor – 2 puncte; justificarea răspunsului cu o secvență semnificativă din text – 2 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
4. Explicarea motivului pentru care protagonistul dorește acel lucru – 4 puncte: explicare nuanțată – 4 puncte; încercare de explicare – 2 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
5. Prezentarea atitudinii: prezentare adecvată și nuanțată – 4 puncte; abordare schematică, ezitantă – 2 puncte; încercare de prezentare – 1 punct (4 puncte) – respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (2 puncte).

B) Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să oferi argumente pro și contra păstrării unei relații de prietenie în orice circumstanțe.

Notă: În vederea acordării punctajului (20 de puncte), textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Sugestii de rezolvare:

1. Formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție (1 punct);
2. Câte 2 puncte pentru enunțarea oricăror două argumente adecvate opiniei formulate: enunțare clară, în concordanță cu opinia formulată – 2 p.; încercare de enunțare – 1 p. (2 x 2 puncte = 4 puncte);
3. Câte 2 puncte pentru dezvoltarea corespunzătoare a fiecăruia dintre cele două argumente enunțate: dezvoltare clară, nuanțată – 2 p.; încercare de dezvoltare, schematism – 1 p. (2 x 2 puncte = 4 puncte);
4. Raportarea la text în dezvoltarea oricărui argument – 3 p.; raportarea la experiența personală sau culturală în dezvoltarea oricărui argument – 1 p. (3 puncte + 1 punct = 4 puncte);
5. Formularea unei concluzii pertinente (1 punct);
6. Utilizarea corectă a conectorilor în argumentare: utilizare adecvată – 2 p.; utilizare parțial adecvată – 1 p. (2 puncte);
7. Respectarea normelor limbii literare (0+1 greșeli lexicale sau morfo-sintactice – 1 p.; 2 sau mai multe greșeli – 0 p.) (2 puncte);
8. Respectarea normelor de ortografie și de punctuație (0+1 greșeli ortografice și de punctuație – 1 p.; 2 sau mai multe greșeli – 0 p.) (1 punct);
9. Așezarea în pagină, lizibilitatea (1 punct).

II. Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului din fragmentul de mai jos:

Scena VIII

*ȘTEFAN, cu piciorul înfășurat, iese șchiopătând puțin la brațul
DOAMNEI MARIA, IERONIMO DA CESENA.*

ȘTEFAN (se așează pe laița de piatră de sub copacul din mijloc): Așa...Aer, doftore, aer... Così, serenissime... non, serenissime... si, serenissime ... pentru o zgaibă... Parc-aș fi copil...

CESENA: Serenissime, nici o mișcare...

ȘTEFAN: Zău...

CESENA: Parole non piu...

ȘTEFAN: Non piu... Ca un mort... uf!... când voi avea nevoie de d-ta, doftore, te chem... (Doftorul se duce în castel.)

(*Apus de soare, Barbu Ștefănescu Delavrancea*)

Notă: Pentru **conținut** vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare** vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).
În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Sugestii de rezolvare:

1. prezentarea rolului notațiilor autorului în fragmentul dat (6 puncte):

2. prezentare adecvată și nuanțată (de exemplu: indicarea unor detalii scenografice; caracterizarea personajului; menționarea coordonatelor temporal și spațiale) – 6 puncte;
3. prezentare ezitantă – 3 puncte;
4. simpla numire a rolului – 1 punct;
5. utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct (0–1);
6. greșeli ortografice – 1 punct; 2 sau mai multe greșeli – 0 puncte); punctuația – 1 punct (0–1 greșeli de punctuație – 1 punct; 2 sau mai multe greșeli – 0 puncte) (4 puncte).

III. Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți particularități ale unui text dramatic studiat, aparținând lui Ion Luca Caragiale.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului dramatic studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două episoade/scene relevante pentru tema textului dramatic studiat;
- analiza a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul dramatic ales (conflict, modalități de caracterizare a personajului, registre stilistice, notațiile autorului etc.).

Sugestii de rezolvare:

O scrisoare pierdută

Introducere: Caragiale (prozator, dramaturg); „e un mare artist, creator al unei lumi totale cu instituțiile și limbajul ei, cu toate coordonatele umane, de la tragic la grotesc.” (G. Călinescu); *O scrisoare pierdută* este una din cele patru comedii ale lui Caragiale, fiind o comedie de moravuri.

Cuprins:

1. Încadrare într-un curent, prin evidențierea a două trăsături ale textului: realismul

- a) Caracterul moralizator și monografic al textului – comedie de moravuri
- b) Tipologiile umane: personaje tipice aflate în ipostaze tipice (demagogul, adulterina, profitorul, încornoratul etc)

2. Tema comediei: satirizarea vieții politice și a celei de familie

Evidențierea temei prin raportare la două scene

- a) Dialogul dintre Trahanache și Tipătescu în care Trahanache îi relatează despre șantajul inițiat de Cațavencu – episodul arată falsitatea lui Tipătescu în relație cu Trahanache, precum și jocurile de putere;
- b) Luarea mesei de cei trei (Trahanache, Tipătescu și Zoe Trahanache) – episodul arată falsitatea celor trei, întrucât în spatele unui tabiet se ascunde o infidelitate și o falsă amicitie.

3. Elemente de structură, compoziție, limbaj

- a) **Conflictul** – este reprezentat de punerea în opoziție a două idei, a două personaje, a unor trăiri și sentimente; susține tensiunea dramatică; atrage cititorul/spectatorul; pierderea scrisorii

determină apariția conflictelor. În comedia *O scrisoare pierdută*, sunt numeroase conflicte exterioare (Zoe Trahanache – Nae Cațavencu, Tipătescu – Cațavencu, Farfuridi – Brânzovenescu etc). Principalul conflict antrenează două tabere a căror confruntare are loc în plan politic: partidul conservator și gruparea independentă a lui Nae Cațavencu.

b) **Indicațiile scenice (didascaliile)** – sunt reprezentate de intrările autorului în text; acestea aduc informații despre decor, despre vestimentația personajelor, despre așezarea acestora în scenă, despre gesturile și comportamentul personajului; didascaliile completează lumea construită pentru ca cititorul să și-o poată reprezenta în momentul lecturii, iar regizorul să poată pune întocmai piesa în scenă.

„Nu, coane Fănică, să trăiți! **(continuă repede, pe nerăsuflăte.)** Două la primărie, optspce, patru la școli, douăzeci și patru, două la catrindală la Sf. Niculae, treizeci...”

„(intră prin fund, fără să ia seama la Ghiță, care se ridică răpede la intrare. Trahanache e mișcat)”
„Ce! A cutezat? Mizerabilul **(se ridică turburat.)**”

4. Concluzii:

Caragiale demască în comedia sa prostia, imoralitatea și minciuna electorală, dezvăluind pe parcursul întregii piese cum lumea politică se întrepătrunde cu viața de familie.

Testul 8

I. Citește următorul fragment:

(<https://carticafeasitun.ro/jurnalul-lui-tolstoi-este-de-fapt-o-carte-de-dezvoltare-personala/>)

„Fiecare gând neplăcut trebuie să fie analizat: în primul rând, dacă nu cumva poate avea urmări; dacă poate avea, atunci cum pot fi ele înlăturate. Dacă nu pot fi înlăturate, iar faptul este deja consumat, atunci trebuie să chibzuiești bine și să încerci să-l uiți sau să te obișnuiești cu el.

De amintit, în orice împrejurare, că prima și singura condiție de care depinde succesul este răbdarea și că ceea ce împiedică cel mai mult orice acțiune, și ceea ce, mie în speță, mi-a dăunat foarte mult, este pripeala.

Când poștești ceva, fie fizic, fie moral, gândește-te bine dacă îndeplinirea dorinței nu-ți aduce mai multe neajunsuri decât foloase; dacă nu, poți trece la îndeplinirea ei.

De amintit că, atunci când îți pregătești un succes, indiferent de domeniu, trebuie să începi cu treptele cele mai de jos.

Cum rămân singur și mă analizez, mă reîntorc fără să vreau la vechea mea idee a perfecționării; eroarea mea principală, care mă împiedică să merg pe acest drum, este că am confundat perfecționarea cu perfecțiunea. Înainte de toate trebuie să mă înțeleg bine pe mine însumi și lipsurile mele, și să mă străduiesc să le îndrept, iar nu să-mi pun ca sarcină perfecțiunea, care nu poate fi atinsă, plecând de la treapta de jos de unde mă aflu. (...) Trebuie să mă accept așa cum sunt și să mă străduiesc să-mi îndrept neajunsurile reparabile, iar natura mea bună mă va duce spre bine.

Principalele mele defecte: 1. Netemeinicia (înțeleg prin aceasta: nehotărâre, nestatornicie, inconsecvență). 2. O fire dificilă, dezagreabilă, nervozitate, un amor-proprriu inutil, orgoliu. 3. Obiceiul de a trândăvi. Mă voi strădui să urmăresc permanent aceste trei vicii de bază și să notez ori de câte ori le voi cădea pradă.

Dacă nu mă îndrept, mă duc de râpă. Cu trăsăturile mele de caracter, cu educația mea, cu situația și posibilitățile mele, pentru mine nu există cale de mijloc; sau un viitor strălucit, sau unul jalnic. Toate forțele caracterului meu, pentru îndreptare.

Trebuie, orice s-ar întâmpla, să dobândesc gloria.

Principalele mele defecte: obișnuința de a trândăvi, dezordinea, senzualitatea și patima jocului. Voi acționa împotriva lor.”

(Jurnal, de Lev Tolstoi)

A) Scrie, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat:

- 1) Indică sensul din text al cuvintelor: *pripeală*, *neajunsuri*.
- 2) Menționează care este elementul principal de care depinde succesul.

3) Precizează care sunt defectele protagonistului, justificându-ți răspunsul cu secvențe semnificative.

4) Explică de ce este important ca protagonistul să se îndrepte.

5) Prezintă în 30-50 de cuvinte ce înțelege protagonistul prin *perfecționare*, raportându-te la textul dat.

Notă: Pentru fiecare cerință rezolvată corect vei primi 6 puncte.

Sugestii de rezolvare:

1. Indicarea sensului din text al secvenței date – 4 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);

2. Menționarea elementului principal de care depinde succesul – 4 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);

3. Precizarea defectelor – 2 puncte; justificarea răspunsului cu o secvență semnificativă din text – 2 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);

4. Explicarea motivului pentru care protagonistul dorește să se îndrepte – 4 puncte: explicare nuanțată – 4 puncte; încercare de explicare – 2 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);

5. Prezentarea concepției protagonistului: prezentare adecvată și nuanțată – 4 puncte; abordare schematică, ezitantă – 2 puncte; încercare de prezentare – 1 punct (4 puncte) – respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (2 puncte).

B) Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să oferi argumente pro și contra căutării perfecțiunii, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din textul de mai sus, cât și la experiența personală sau culturală.

Notă: În vederea acordării punctajului (20 de puncte), textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Sugestii de rezolvare:

1. Formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție (1 punct);

2. Câte 2 puncte pentru enunțarea oricăror două argumente adecvate opiniei formulate: enunțare clară, în concordanță cu opinia formulată – 2 p.; încercare de enunțare – 1 p. (2 x 2 puncte = 4 puncte);

3. Câte 2 puncte pentru dezvoltarea corespunzătoare a fiecăruia dintre cele două argumente enunțate: dezvoltare clară, nuanțată – 2 p.; încercare de dezvoltare, schematism – 1 p. (2 x 2 puncte = 4 puncte);

4. Raportarea la text în dezvoltarea oricărui argument – 3 p.; raportarea la experiența personală sau culturală în dezvoltarea oricărui argument – 1 p. (3 puncte + 1 punct = 4 puncte);

5. Formularea unei concluzii pertinente (1 punct);

6. Utilizarea corectă a conectorilor în argumentare: utilizare adecvată – 2 p.; utilizare parțial adecvată – 1 p. (2 puncte);
7. Respectarea normelor limbii literare (0+1 greșeli lexicale sau morfo-sintactice – 1 p.; 2 sau mai multe greșeli – 0 p.) (2 puncte);
8. Respectarea normelor de ortografie și de punctuație (0+1 greșeli ortografice și de punctuație – 1 p.; 2 sau mai multe greșeli – 0 p.) (1 punct);
9. Așezarea în pagină, lizibilitatea (1 punct).

II. Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului din fragmentul de mai jos:

Scena I

„Interior burghez englezesc, cu fotolii englezești. Seară englezească. Domnul Smith, englez, în fotoliul lui englezesc, încălțat cu papuci englezești, fumează din pipa sa englezească și citește un ziar englezesc. Poartă ochelari englezești, mustăcioară căruntă englezească. Alături de el, într-un alt fotoliu englezesc, Doamna Smith, englezoaică, cârpește ciorapi englezești. Moment prelungit de tăcere englezească. Șaptesprezece bătaii de pendulă englezească.

DOAMNA SMITH: Uite că s-a făcut ora nouă. Am mâncat supă, pește, cartofi cu slănină, salată englezească. Copiii au băut apă englezească. În seara asta am mâncat bine. Și asta fiindcă locuim la marginea Londrei și numele nostru e Smith.”

(*Cântăreața cheală*, Eugen Ionescu)

Notă: Pentru **conținut** vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare** vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct). **În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.**

Sugestii de rezolvare:

1. Prezentarea rolului notațiilor autorului în fragmentul dat (6 puncte):
2. Prezentare adecvată și nuanțată (de exemplu: indicarea unor detalii scenografice; caracterizarea personajului; menționarea coordonatelor temporal și spațiale) – 6 puncte;
3. Prezentare ezitantă – 3 puncte;
4. Simpla numire a rolului – 1 punct;
5. Utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct (0–1);
6. Greșeli ortografice – 1 punct; 2 sau mai multe greșeli – 0 puncte); punctuația – 1 punct (0–1 greșeli de punctuație – 1 punct; 2 sau mai multe greșeli – 0 puncte) (4 puncte).

III. Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți particularități ale unui text poetic studiat, aparținând lui Tudor Arghezi.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două imagini/idei poetice relevante pentru tema textului poetic studiat;
- analiza a două elemente de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul poetic ales (de exemplu: titlu, incipit, relații de opoziție și de simetrie, motive poetice, figuri semantice, elemente de prozodie etc.).

Sugestii de rezolvare:

Testament

Introducere: Tudor Arghezi (poet modernist); Poezia *Testament* deschide volumul de poezii *Cuvinte potrivite* și are un caracter de artă poetică în care poetul evidențiază rolul creației și al creatorului în raport cu timpul.

Cuprins:

1. Încadrare într-un curent, prin evidențierea a două trăsături ale textului: modernism

a) Valorificarea esteticii urâtului – prefacerea lumii („Făcui din zdrențe muguri și coroane”; „Veninul strâns l-am preschimbă în miere”; „Din graiul lor cu-ndemnuri pentru vite/ Eu am iscat cuvinte potrivite”); poetul poate transforma lumea imediată, concretă, banală prin jocul de cuvinte;

b) Intelectualizarea poeziei prin caracterul de artă poetică (rolul creației și al creatorului; „Cartea mea-i, fiule, o treaptă”; „Ea e hrivovul vostru cel dintâi”)

2. Tema poeziei: creația ca formă de cunoaștere, ca moștenire spirituală, ca modalitate de trecere dincolo de timp

Evidențierea temei prin raportare la două secvențe poetice

a) Prima strofă (Nu-ți voi lăsa drept bunuri, după moarte,/Decât un nume adunat pe o carte,/ În seara răzvrătită care vine/ De la străbunii mei până la tine,/ Prin râpi și gropi adânci/ Suite de bătrânii mei pe brânci/ Și care, tânăr, să le urci te-așteaptă/ Cartea mea-i, fiule, o treaptă.”) evidențiază ideea transmiterii moștenirii spirituale generațiilor viitoare; cartea este o formă a cunoașterii;

b) Strofa a cincea („Întinsă leneșă pe canapea,/ Domnița suferă în cartea mea./ Slova de foc și slova făurită/ Împărechiate-n carte se mărită,/ Ca fierul cald îmbrățișat în clește./ Robul a scris-o,/ Domnul o citește,/ Făr-a cunoaște că-n adâncul ei/ Zace mânia bunilor mei.”) evidențiază truda poetului în procesul creației, căci el este robul care muncește pentru desăvârșirea creației.

3. Elemente de structură, compoziție, limbaj

a) **Titlul** poeziei *Testament* conturează ideea transmiterii între generații a unor valori, bunuri, credințe etc.

b) **Incipitul** poeziei este reprezentat de primele două versuri („Nu-ți voi lăsa drept bunuri după moarte/ Decât un nume adunat pe-o carte”), ilustrând valoarea testamentară. Incipitul este construit sub forma unei adresări directe pentru crearea unor legături dincolo de text cu

generațiile viitoare. De altfel, incipitul relevă tema textului prin raportare la motivul central al poeziei: cartea. Tema este cea a creației și a rolului creatorului în timp.

4. Concluzii:

Dumitru Micu în studiul *Tudor Arghezi* subliniază că „O caracteristică izbitoare a operei argheziene este marea ei diversitate, mobilitatea, faptul de a nu semăna cu ea însăși, de a se înnoi neconținut, fără a-și înstrăina caracterele specifice.”. Poezia *Testament* surprinde prin caracterul de artă poetică, prin formele de expresie, prin ideea nuanțată.

Testul 9

I. Citește textul:

(<https://latimp.net/forum/thread/25953/pdf-autoportret-intr-o-oglinda-sparta-de-octavian-paler-carti-de-citit-autori-romani/>)

„Abia acum înțeleg ce-a vrut să spună sfântul Augustin zicând că memoria își amintește chiar și de uitare! Simt, aproape real, mirosul amar al toamnelor în care coceam, cândva, cartofi în pădure. Îi scoteam din jar cu coaja arsă, neagră și plină de cenușă, îi curățăm și îi mâneam în vreme ce mă înțepau ochii din pricina fumului, iar norii alergau deasupra noastră pe cer. Și câtă frumusețe exista în tristețea acelor sfârșituri de vacanță! Trântiți în iarbă, după ce ne plictiseam de cartofi, ne mânjeam degetele cojind nuci verzi. În sat, câinii nu mai tresăreau noaptea prin somn, ca vara, când, toropiți de căldură, se repezeau uneori furioși spre poartă, deși nu trecea nimeni. Soarele nu mai avea putere. Se apropiau ploile reci, vântul căpăta iz de iod, dar ultimele zile de vară îmi păreau de o dulceață sfâșietoare.

Mi-a plăcut să cred că faptul de a mă fi născut vara, în cea mai fierbinte lună a anului, nu e un simplu detaliu biografic. Și nu mi se pare că m-am înșelat. Asta ar explica și de ce tristețile mele au fost, în general, luminoase, de ce, dincolo de aerul meu posac, au ars mereu otrăvurile unor pasiuni utopice. Aveam, mi s-a spus, fix un an când părinții m-au luat cu ei la seceriș. Și, după ce au așezat leagănul la umbra unui snop de grâu, prinși cu lucrul, n-au observat că, la un moment dat, am rămas fără apărare, sub soarele violent de iulie. Când și-au dat seama, eram roșu ca un rac fiert. Urmările, din câte am înțeles, au fost dezastruoase. Numai printr-o minune am scăpat cu viață. Dar arsura aceea, care m-a costat un rând de piele, a devenit, parcă, destin, transformându-mă într-un „om al verii”. În nici un alt anotimp nu m-am simțit mai în largul meu. Toamnele, cu burnițele lor putrede, iernile cu zloată și frig, primăverile, capricioase și grăbite, n-au fost pentru mine decât o lungă așteptare a verilor. Mi-au plăcut cerurile spălăcite de secetă, pietrele înnegrite de lumină la amiază, ierburile cu sucuri amețitoare, puternice, zilele toride pe care le înjurau alții, când câinii se târau cu limba scoasă după un petic de umbră. Vara, la mare, căpătăm culoarea castanelor coapte, dormind ore întregi pe nisipul fierbinte. Răpus de căldură, uitam pe plajă de aproape toate grijile și problemele. Nicăieri, altundeva, secretul fericirii nu mi s-a părut atât de simplu. Eram tentat să caut urmele lui Ulise printre ciulinii înfloriți și pietrele de o strălucire cenușie de pe faleză.

Într-un fel, vara m-a ajutat, probabil, să obțin prin simțuri ceea ce nu mi-a fost dat să am prin credință. N-a fost nevoie să aflu din cărți sau de la alții că sacrul există în natură, după ce am depășit faza „preistorică” din viața mea. Verile petrecute în copilărie cu vacile pe Calea Secii mă făcuseră expert nu numai în mirosurile ierbii, ci și în alte performanțe ale „bunului sălbatec”. N-aș putea confunda, nici azi, sunetul ploii dintr-un parc cu sunetul ploii dintr-o pădure. Când am crescut și mă duceam la coasă, pe Seaca, mă culcam în iarbă, la amiază, să mă odihnesc o jumătate de ceas sub mărul cu mere „lătănețe”. Deasupra mea, nu se clătina, deseori, nici o frunză. Lumina se filtra printre crengi, ascultam zumzetul insectelor și nu-mi mai trebuia nimic.

Tot vara, dacă se prăbușeau nori amenințători, bolovănoși, de grindină, dinspre Olt, întunecând cerul, se porneau să sune clopotele de la cele două biserici, implorându-l pe Dumnezeu să cruțe recoltele. De fiecare dată, asistam la un spectacol cosmic, în egală măsură grandios și înfricoșător. Norii erau de un vânat dur, ce bătea spre negru. Canonada fulgerelor și trăsnetelor făcea aerul să vibreze, dându-i o tensiune misterioasă în care se amestecau panica și evlavia. Păsările coborau, speriate, și se ascundeau. Până și nucii, de obicei calmi, nobili, păreau intimidati. Ascultam, fascinat, sunetele clopotelor care când se tânguiau, când aruncau spre cer o rugămintă patetică. Uneori, norii se risipeau ori se descărcau într-o ploaie violentă, dar fără grindină. Alteori, lanurile de grâu, de ovăz și de porumb erau zdrobite.

Așa ceva nu se poate trăi decât vara. Acum, însă, vara îmi arată o față ostilă, necunoscută. Soarele prea agresiv mă obosește, nu-l mai suport. Doar în amintiri mai pot crede că vara e anotimpul destinului meu.”

(Autoportret într-o oglindă spartă, de Octavian Paler)

A) Scrie, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat:

- 1) Indică sensul din text al secvenței: *toropit de căldură*.
- 2) Menționează două dintre activitățile făcute de protagonist la sfârșitul vacanței, utilizând informațiile din textul dat.
- 3) Precizează se se înțelege prin sintagma „sacru există în natură”, justificându-ți răspunsul cu o secvență semnificativă.
- 4) Evidențiază și explică modul în care percepe protagonistul, în două momente ale existenței sale, anotimpul în care s-a născut, raportându-te la textul dat.
- 5) Prezintă în 30-50 de cuvinte de ce protagonistul se consideră „om al verii”.

B) Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să oferi argumente pro și contra cu privire la posibilitatea existenței unei legături între anotimpul în care ne-am născut și personalitatea noastră, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din textul de mai sus, cât și la experiența personală sau culturală.

Notă: Pentru fiecare cerință rezolvată corect vei primi 6 puncte.

Sugestii de rezolvare:

1. Indicarea sensului din text al secvenței date – 4 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
2. Menționarea activităților – 4 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
3. Explicarea sintagmei – 2 puncte; justificarea răspunsului cu o secvență semnificativă din text – 2 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);

4. Evidențierea și explicarea modului în care percepe protagonistul vara – 4 puncte: explicare nuanțată – 4 puncte; încercare de explicare – 2 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);

5. Prezentarea motivelor: prezentare adecvată și nuanțată – 4 puncte; abordare schematică, ezitantă – 2 puncte; încercare de prezentare – 1 punct (4 puncte) – respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (2 puncte).

II. Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului din fragmentul de mai jos:

ACTUL II

„(O sală de o parte a unui buget într-un bal mascat de mahala. Două uși în fund; cea din dreapta dând în bal, cea din stânga într-un coridor de lângă bal. La stânga, în planul din fund, o ușe a cabinetului de toaletă; la dreapta, planul întâi, o ușe dând în sala principală a bufetului. În scenă, mese pentru mâncare, una în fund între cele două uși, două în față, una la dreapta, alta la stânga. La ridicarea cortinii, se aud măsurile din urmă ale unui valț, și se vede prin ușa din dreapta, în fund, mișcarea balului.)

SCENA I

CATINDATUL, în costum și cu masca scoasă șezând la masa din stânga și bând rom cu un păhăruț, apoi CHELNERUL

CATINDATUL (bătând în masă): Chelner!...

CHELNERUL (d-afară): Vine!...”

(D’ale carnavalului, I. L. Caragiale)

Notă: Pentru **conținut** vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare** vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Sugestii de rezolvare:

1. Prezentarea rolului notațiilor autorului în fragmentul dat (6 puncte):
2. Prezentare adecvată și nuanțată (de exemplu: indicarea unor detalii scenografice; caracterizarea personajului; menționarea coordonatelor temporal și spațiale) – 6 puncte;
3. Prezentare ezitantă – 3 puncte;
4. Simpla numire a rolului – 1 punct;
5. Utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct (0–1);
6. Greșeli ortografice – 1 punct; 2 sau mai multe greșeli – 0 puncte); punctuația – 1 punct (0–1 greșeli de punctuație – 1 punct; 2 sau mai multe greșeli – 0 puncte) (4 puncte).

III. Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți relația dintre două personaje dintr-o nuvelă/ text narativ, aparținând lui Ioan Slavici.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al celor două personaje;
- evidențierea evoluției relației dintre cele două personaje prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și de limbaj, semnificative pentru evoluția relației dintre cele două personaje (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Sugestii de rezolvare:

Ghiță – Lică

(Ioan Slavici, *Moara cu noroc*)

Introducere: se va motiva alegerea textului, raportându-vă la valoarea estetică pe care textul o are din perspectivă tematică, dar și în ceea ce privește tehnicile de reprezentare a universului ficțional; se va realiza o contextualizare (Care a fost rolul scriitorului dat în epoca sa, dar în prezent? Prin ce se definește scriitura acestuia? Care sunt textele reprezentative? etc).

Moara cu noroc – nuvelă scrisă într-o manieră realistă; nuvelă psihologică; personajele sunt construite realist; prezența unor personaje tipice aflate în situații tipice; acțiunile personajelor contribuie la realizarea unei monografii a lumii de secol XIX. Analizând relația dintre cele două personaje, observăm că Lică Sămădău îl transformă pe Ghiță, îi schimbă viziunea asupra vieții în sine. Lică este superiorul, este cel care deține puterea, pe când Ghiță este subalternul, este cel care trebuie să accepte tot ceea ce îi impune Lică. Relația dintre cei doi este una dinamică și se deteriorează pe măsură ce Ghiță conștientizează impactul pe care Lică îl are asupra lui și asupra bunăstării familiei lui.

Cuprins: Ghiță și Lică - personaje tipice; Schimbarea comportamentului lui Ghiță este cauzată de întovărășirea cu Lică; Lică profită de naivitatea lui Ghiță și-l introduce într-o lume bazată pe înșelătorie; Ghiță acceptă pentru că nu-și asumă luarea unei decizii nepotrivite în ceea ce privește mutarea la Moară și începerea unei alte vieți.

1. Statutul social, psihologic și moral al celor două personaje: (6 puncte)

a) **Statut social:**

Ghiță: cizmar (la început), cârciumar, așezat la casa lui

Lică: porcar („Lică era porcar, însă dintre cei ce poartă cămașă subțire și albă ca floricelele, pieptar cu bumbi de argint și bici de carmajin, cu codoriștea de os împodobit cu flori tăiate și cu ghintulețe de aur.”)

b) **Statut psihologic:**

Ghiță: dilema bani-familie; dobândește un comportament violent; trăiește conflicte interioare puternice; acționează impulsiv;

Lică: exprimă siguranță în relație cu ceilalți; îi domină cu privirea; nu arată compasiune etc.

c) Statut moral:

Ghiță: personaj supus dezumanizării: la început este iubitor, pe urmă devine violent cu sluga, cu Ana; harnic, orgolios;

Lică: cruzime, lacom, profitor (profită de naivitatea Anei, de lipsa de experiență a lui Ghiță); nu are scrupule;

2. Comentarea a două episoade relevante pentru evoluția relației Ghiță-Lică: (6 puncte)

Secvențe reprezentative:

a) **Momentul primei întâlniri dintre cei doi** (Lică este impunător, sigur în ceea ce privește fiecare gest al său; îi domină pe toți cu privirea; Ghiță este rezervat, temător) –

„— Bătrâna ar putea să-și ție gura, grăi Lică după ce se văzu singur cu Ghiță. Mă cunoști?

— Nu! răspunse Ghiță, răcit în tot trupul.

— Atunci mă știi de nume. Eu sunt Lică, sămădăul... Multe se zic despre mine, și dintre multe, multe vor fi adevărate și multe scornite. Tu vezi un lucru: că umblu ziua-n amiază mare pe drumul de țară și nimeni nu mă oprește în cale, că mă duc în oraș și stau de vorbă cu domnii. Voi fi făcut ce voi fi făcut, nu-i vorbă, dar am făcut așa, că orișicine poate să creadă ce-i place, însă nimeni nu știe nimic. De aceea am să dau seama despre douăzeci și trei de turme de porci. M-ai înțeles? Nu doară c-aș putea plăti tot ce se poate pierde într-un an, ci pentru că de la mine nimeni nu cutează să fure, ba să-l ferească Dumnezeu pe acela pe care aș crede că-l pot bănuși. M-ai înțeles?! Eu voiesc să știu totdeauna cine umblă pe drum, cine trece pe aici, cine ce zice și cine ce face, și voiesc ca nimeni afară de mine să nu știe. Cred că ne-am înțeles!? Ghiță ar fi avut multe de zis, dar Lică se întoarse o dată în călcâi și, pe când cârciumarul își veni în fire, drumețul dăduse pinteni calului.”

b) **Momentul în care devine omul lui Lică** – se observă cum Ghiță cedează presiunilor făcute de Lică, întrucât Ghiță îi dă cheile de la sertarul unde ține banii (capitolul V).

3. Elemente de structură, compoziție și limbaj (6 puncte)

a) **Conflictul:** neînțelegerile dintre Ghiță și Lică susțin un conflict exterior; tensiunea dintre aceștia cauzează conflictul interior pe care îl trăiește Ghiță; Lică îl destabilizează pe Ghiță, ceea ce conduce la sfârșitul tragic al lui Ghiță.

b) **Perspectiva narativă:** narațiunea este la persoana a III-a; naratorul este omniscient, își lasă personajele să se definească prin acțiunile lor, prin relațiile pe care le inițiază.

4. Concluzii: Ghiță și Lică – personaje reprezentative pentru punerea în evidență a relație superior-subaltern; întâlnirea celor doi le atrage sfârșitul tragic. Nuvela *Moara cu noroc* este o nuvelă psihologică, realistă, care urmărește destinul personajului Ghiță, stăpânit de dorința de înnavuțire, pus în relație cu cel al lui Lică. Slavici prezintă în acest text o lume care *a fi înseamnă a avea*. În acest context, Ghiță, personajul principal, este cuprins de patima pentru bani, uitând că liniștea familiei sale era cea care îl definea, context în care Lică îi alimentează lui Ghiță patima pentru bani.

Barem: 18 puncte – conținut; 12 puncte – redactare (părți componente, înlănțuirea ideilor, logica argumentării, utilizarea limbii literare, ortografia, punctuația, așezarea în pagină).

Testul 10

I. Citește următorul fragment:

(https://ro.wikisource.org/wiki/Omul_literat)

„De când soarta, românilor favorisitoare, au deschis căile pe care au a păși pentru a ajunge la scopul dorit a civilizației, mulți tineri, însuflețiți de o vrednică de laudă dorință, ostensc în deosăbite ramuri, cu țintire a înavuți limba și ideile compatrioților. În unii să descopere talent, în alții numai buna plecare, în puțini fondosul cel clasic neapărat pentru nemerirea țintirii lor. Grăuntea, mai nainte de a putea fi sămănată, au costisit multă sudoare ostenitorului! Sfezile și controversese asupra formelor limbei sunt intempestive și însorb timpul prețios a acelor autori carii, cu însărcinarea traducerii din limbi străine, să par îndatoriți a aduce pe românie străine idiotizme și construcții, încât din asemenea fabrici au început a naște bastarduri, pre carii totimea nației necunoscând, nu le va putea priimi de ai săi fii adevărați. Fondosul limbei noastre, ce pe aiure să caută, să află în sfânta Scriptură, ce este de toți românii înțăleasă; această să se păstreze curată și întreagă, ca singura legătură ce unește încă pe românii despărțiți în staturi deosăbite, și cătră aceasta adaogă-să îmbunătățirile cerute, după un metod simplu și care s-ar cuveni a se legui de un giudeț *amfiction* ce să poate închea din gramaticii români a Transilvaniei, a Țării Românești și a Moldovei. Doritori de a vedea așezată cultura neamului românesc pe trainice temeuri, noi împărtășim aice portretul și însușirile omului literat, pe care să aibă totdeauna tinerii noștri de model întru a lor țintire.

Omul literat este acela a căruia meserie îl îndatorează a cultiva a sa minte spre a putea spori cunoștința altora. În această ambiție să mărginește toată a sa lucrare și interesul pe carile alți oameni împăraștie preste deosăbite obiecte.

Ambițios de a înmulți ideile sale, el le caută păn prin veacuri antice, cercetează monumenturi și scripte, pentru de a culege preste urmele uneori șterse, sufletul și cugetarea oamenilor celor mari din toate veacuri și țări. El vorbește cu dâșii în a lor limbă, a căria odoare întrebuițează pentru de a înavuți dialectul patriii sale. El petrece culegerea literaturii străine, cu a căria esență înfrumusețează literatura națională.

Înzăstrat de aceste norocite organe, care ne fac să iubim cu împățimire tot ce este frumos și adevărat, el lasă capitilor celor mărginite osteneala cea în zădar de a supune la această măsură și formă toate talentele și toate haractirile, când el culege din deosăbirea cea îmbelșugată felurite mijloace a naturei pentru de a încânta (a disfăta) pe oameni, a-i lumina și a li fi de folos. Câte să fac în lume bune și folositoare nu sunt pentru el pierdute.

Pentru o asemenea ureche sună armonia poeziilor lui Virgil, a lui Tasso și a lui Rasin, pentru asemenea sentiment Tacitus au aruncat înfricoșate scântieri pe inima tiranilor, cătră dâșul să adresază Monteschiu când apăra dritul omenirii, Felonon când împodobeste virtutea. Pentru el fieșcare adevăr este o izbândă și fieșcare capodopera o plăcere.

Deprinzându-să a să folosi atât din a sale reflexii, precum și din acele a altora, el nu va fi nici singur în singurătare, nici străin în soțietate. Cu un cuvânt, oarecare va fi a sa îndeletnicire, el

cu un pas măsurat pășește în lumea cea cugetătoare a speculațiilor matematice, sau că să rătăcește în lumea cea înfărmăcată a poeziei, au că înduieșește pre oameni pe ștenă, sau că învață prin istorie; aducând la templul artelor a sale pârghi, el nu va căuta de a coborî pe concurenții (râvnitorii) săi în a sa cale, nici va defăima lucrările altora pentru de a înălța pre ale sale. Ochiul său, nespăriet, nu-l va întoarce de la triamvul altora; glasul faimei (laudei) nu va fi pentru sufletul său un neplăcut sunet și în loc, ca neastâmpărata mediocritate (cii cu puțin talent), să geamă pentru toate aceste sporiuri, pentru că înaintea ochilor ei să strâmtorează neîncetat câmpul genii, adevăratul om literat, petrecându-l cu un ochi mai sigur, va vedea că rămân lui îndestule prilejuri de a înălța acolo câte un monument și de a putea cuprinde vreun loc!”

(*Omul literat*, de Gheorghe Asachi)

A) Scrie, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat:

- 1) Indică sensul din text al cuvintelor: *însuflețit*, *a înavuți*.
- 2) Menționează care este, potrivit fragmentului de mai sus, rolul *cuvântului* în lume.
- 3) Precizează două caracteristici ale *omului literat*, justificându-ți răspunsul cu secvențe semnificative.
- 4) Explică relația dintre creator și cititor.
- 5) Prezintă în 30-50 de cuvinte rolul limbii române, raportându-te la textul dat.

Notă: Pentru fiecare cerință rezolvată corect vei primi 6 puncte.

Sugestii de rezolvare:

1. Indicarea sensului din text al secvenței date – 4 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
2. Menționarea rolului – 4 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
3. Precizarea celor două caracteristici – 2 puncte; justificarea răspunsului cu o secvență semnificativă din text – 2 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
4. Explicarea relației dintre creator și cititor – 4 puncte: explicare nuanțată – 4 puncte; încercare de explicare – 2 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (6 puncte);
5. Prezentarea rolului: prezentare adecvată și nuanțată – 4 puncte; abordare schematică, ezitantă – 2 puncte; încercare de prezentare – 1 punct (4 puncte) – respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct; corectitudinea exprimării, ortografie și punctuație – 1 punct (2 puncte).

B) Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să oferi argumente pro și contra studiului individual, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din textul de mai sus, cât și la experiența personală sau culturală.

Notă: În vederea acordării punctajului (20 de puncte), textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

Sugestii de rezolvare:

1. Formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție (1 punct);
2. Câte 2 puncte pentru enunțarea oricăror două argumente adecvate opiniei formulate: enunțare clară, în concordanță cu opinia formulată – 2 p.; încercare de enunțare – 1 p. (2 x 2 puncte = 4 puncte);
3. Câte 2 puncte pentru dezvoltarea corespunzătoare a fiecăruia dintre cele două argumente enunțate: dezvoltare clară, nuanțată – 2 p.; încercare de dezvoltare, schematism – 1 p. (2 x 2 puncte = 4 puncte);
4. Raportarea la text în dezvoltarea oricărui argument – 3 p.; raportarea la experiența personală sau culturală în dezvoltarea oricărui argument – 1 p. (3 puncte + 1 punct = 4 puncte);
5. Formularea unei concluzii pertinente (1 punct);
6. Utilizarea corectă a conectorilor în argumentare: utilizare adecvată – 2 p.; utilizare parțial adecvată – 1 p. (2 puncte);
7. Respectarea normelor limbii literare (0+1 greșeli lexicale sau morfo-sintactice – 1 p.; 2 sau mai multe greșeli – 0 p.) (2 puncte);
8. Respectarea normelor de ortografie și de punctuație (0+1 greșeli ortografice și de punctuație – 1 p.; 2 sau mai multe greșeli – 0 p.) (1 punct);
9. Așezarea în pagină, lizibilitatea (1 punct).

II. Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului din fragmentul de mai jos:

Scena II
Aceiași, TIȚA, STATE

(State cu un coș în mână, adus de Tița Bălcescu, deschide ușa și o lasă să treacă. E îmbrăcat în costumul epocii)

STATE (*către Fărcășanu*): Să trăiți... dumneaei e sora deținutului. Are învoire cu trei iscălituri, de la vornicie, de la agie și de la spătărie, să-l vadă.

FĂRCĂȘANU: Foarte bine, băiete... Poți să te duci...

STATE (*șovăind*): Păi, să vedeți... N-am văzut ce e în coș... Dar scrie în învoire că poate să aducă și de-ale mîncării.

(Bălcescu, Camil Petrescu)

Notă: Pentru **conținut** vei primi 6 puncte, iar pentru **redactare** vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Sugestii de rezolvare:

1. Prezentarea rolului notațiilor autorului în fragmentul dat (6 puncte);

2. Prezentare adecvată și nuanțată (de exemplu: indicarea unor detalii scenografice; caracterizarea personajului; menționarea coordonatelor temporal și spațiale) – 6 puncte;
3. Prezentare ezitantă – 3 puncte;
4. Simpla numire a rolului – 1 punct;
5. Utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct (0–1);
6. Greșeli ortografice – 1 punct; 2 sau mai multe greșeli – 0 puncte); punctuația – 1 punct (0–1 greșeli de punctuație – 1 punct; 2 sau mai multe greșeli – 0 puncte) (4 puncte).

III. Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți particularități de construcție a unui personaj dintr-un text narativ studiat/ basm studiat, aparținând lui Ion Creangă.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales, prin două episoade/secvențe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și de limbaj, semnificative pentru construcția personajului ales (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțe ale comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Sugestii de rezolvare:

Harap-Alb

(Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

Introducere: se va motiva alegerea textului, raportându-vă la valoarea estetică pe care textul o are din perspectivă tematică, dar și în ceea ce privește tehnicile de reprezentare a universului ficțional; se va realiza o contextualizare (Care a fost rolul scriitorului dat în epoca sa, dar în prezent? Prin ce se definește scriitura acestuia? Care sunt textele reprezentative? etc).

Harap-Alb: personaj reprezentativ; erou în devenire; față de eroii din basmele populare care au sau dobândesc puteri supranaturale, eroul lui Creangă este definit de calități și de defecte, neavând puteri supranaturale. Personajul surprinde prin adaptabilitate, prin credință, prin perseverență, prin onestitate și curaj.

Cuprins:

1. Statutul social, psihologic și moral al personajului (6 puncte)

- a) **Statutul social:** fiu de crai (mezinul familiei) – Harap-Alb (slujitorul Spânului) – împărat
- b) **Statutul psihologic:** se află în relație cu ipostaza neinițiatului din prima parte și cu cea a inițiatului din a doua parte, dezvăluind un personaj în schimbare. Harap-Alb este o fire optimistă dincolo de obstacolele care îi apar în cale.
- c) **Statutul moral:** neascultător, naiv, timid, milostiv, solidar etc.

2. Evidențierea trăsăturilor personajului prin comentarea a două secvențe relevante (6 puncte)

Scene reprezentative pentru trăsătura dominantă: **milostenia** (când îi dă în dar bătrânei de la Palat – Sfânta Duminică – un bănuț; când alege să treacă printr-o apă mare în loc să treacă pe pod pentru a nu omorî o „nuntă de furnici ce trecea și ea tocmai atunci podul”).

„- *Luminate crăișor, miluiește baba cu ceva! Fiul craiului, fermecat de vorbele babei, scoate atunci un ban și zice:*

— *Ține, mătușă, de la mine puțin și de la Dumnezeu mult.*

— *De unde dai, milostivul Dumnezeu să-ți dea, zise baba, și mult să te înzilească, luminate crăișor, că mare norocire te așteaptă. Puțin mai este, și ai să ajungi împărat, care n-a mai stat altul pe fața pământului așa de iubit, de slăvit și de puternic. Acum, luminate crăișor, ca să vezi cât poate să-ți ajute milostenia, stai liniștit, uită-te drept în ochii mei și ascultă cu luare-aminte ce ți-o spune: du-te la tată-tău și cere să-ți dea calul, armele și hainele cu care a fost el mire, și atunci ai să te poți duce unde n-au putut merge frații tăi; pentru că ție a fost scris de sus să-ți fie dată această cinste.”*

„*Și când să treacă un pod peste o apă mare, iaca o nuntă de furnici trecea și ea tocmai atunci podul. Ce să facă Harap-Alb? Stă el oleacă și se sfătuiește cu gândul: «Să trec peste dânsele, am să omor o mulțime; să dau prin apă, mă tem că m-oi îneca, cu cal cu tot. Dar tot mai bine să dau prin apă, cum a da Dumnezeu, decât să curm viața atâtor găzulițe nevinovate». Și zicând Doamne-ajută, se aruncă cu calul în apă, o trece înot dincolo, la cela mal, fără primejdie și apoi își ia drumul înainte. Și cum mergea el, numai iaca i se înfățișază o furnică zburătoare zicând:*

— *Harap-Alb, fiindcă ești așa de bun, de ți-a fost milă de viața noastră, când treceam pe pod, și nu ne-ai stricat veselia, vreau să-ți fac și eu un bine: na-ți aripa asta, și când îi avea vrodată nevoie de mine, să dai foc aripei, și atunci eu împreună cu tot neamul meu avem să-ți venim în ajutor.”*

3. Elemente de structură, compoziție și limbaj semnificative pentru construcția personajului (6 puncte)

a) **Conflictul** în basmul *Povestea lui Harap-Alb* este generat de neascultarea sfaturilor părintești. Întâlnirea dintre fiul de crai și Spân declanșează un conflict exterior pe de o parte. Pe de altă parte, jurământul făcut de fiul de crai dă naștere unui conflict interior.

b) **Incipitul** basmului este descriptiv și plasează dintru început acțiunea într-un timp („Amu cică era odată”) și spațiu („într-o țară”) neprecizate clar. Scrisoarea primită de craiul cu trei feciori din partea fratelui, Împăratul Verde, care-i cere ajutorul, conturează rolul personajului principal, întrucât acesta va duce la îndeplinire rugămintea Împăratului Verde.

4. Concluzii: Ion Creangă prezintă în basmul *Povestea lui Harap-Alb* o lume construită binar, ținând seama de două coordonate: binele și răul. Dialogul dintre personaje, tematica textului, acțiunea în sine, au evidențiat o lume cu o structură duală. Personajul principal al basmului este un neinițiat în prima parte a basmului, ajungând în a doua parte, în urma probelor depășite, să se maturizeze.

Barem: 18 puncte – conținut; 12 puncte – redactare (părți componente, înlănțuirea ideilor, logica argumentării, utilizarea limbii literare, ortografia, punctuația, așezarea în pagină)

SUGESTII GENERALE DE REZOLVARE PENTRU CERINȚELE SPECIFICE SUBIECTELOR II

A. Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

- Identificarea și precizarea ideii poetice principale (sau a unei idei poetice reprezentative pentru textul dat).
- Se poate acorda atenție structurii secvențiale a textului (nivel ideatic), ce nu trebuie confundată cu structura prozodică/strofică (nivel formal).
- Selectarea și comentarea a cel puțin două mijloace artistice care sprijină ideea poetică identificată anterior. Acestea pot fi reprezentate de:
 - o Elemente de figuralitate, de exemplu: metaforă, personificare, epitet, comparație, hiperbolă, litotă, enumerație, repetiție, oximoron etc. (figurile vor fi numite și exemplificate, deci extrase din text și comentate în relație cu ideea poetică identificată).
 - o Elemente de muzicalitate/versificație, de exemplu: prezența refrenului (extras din text și explicat), structură prozodică riguroasă (detaliată: ritm trohaic/iambic/amfibrahic/anapestic/dactilic/mixt, rimă împerecheată/încrucișată/îmbrățișată/monorimă/mixtă, măsură), utilizarea îngambamentului pentru fluidizarea discursului liric, utilizarea unor figuri fonologice (asonanță, aliterație) etc.

B. Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, rolul notațiilor autorului din fragmentul de mai jos.

- Identificarea și precizarea notațiilor autorului din fragmentul dat, urmărind următoarele roluri posibile:
 - o indică actul/scena (cu exemple) – deci au rol funcțional;
 - o indică elemente ale cadrului spațio-temporal al acțiunii dramatice (cu exemple) – contextualizează acțiunea;
 - o indică elemente utile pentru punerea în scenă a spectacolului (decoruri, efecte de lumină, sunet etc. – detalii scenografice) (cu exemple);
 - o indică personajele participante la dialog, cine rostește replica (cu exemple);
 - o indică modul în care sunt rostite replicile (apar deseori între paranteze aceste didascalii) – intonație, atitudine, gesturi etc. (cu exemple) – deci indică aspecte ale comunicării paraverbale, care pot contribui la caracterizarea personajelor;
 - o indică diferite mișcări scenice sau gesturi ale personajelor (cu exemple), contribuind eventual și la caracterizare.

- Perspectivă generală: didascalii contribuie la înțelegerea textului de către lectori, respectiv la punerea în scenă a spectacolului care se bazează pe textul dramatic, la caracterizarea personajelor.

C. Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, două modalități de caracterizare a personajului, identificate în fragmentul dat (narativ sau dramatic).

- Precizarea personajului ales pentru caracterizare, căruia, din fragmentul dat, i se poate reconstitui un sumar portret moral/fizic;
- Precizarea modalităților de caracterizare prezente în fragmentul dat (cel puțin două, distincte):
 - o Caracterizare directă, realizată de:
 - Narator;
 - Alte personaje;
 - Însuși personajul la care facem referire (autocaracterizare).
 - o Caracterizare indirectă, la care contribuie următoarele aspecte:
 - Limbajul personajului;
 - Relația cu alți actanți;
 - Faptele personajului;
 - Vestimentația personajului.
- Pentru fiecare modalitate de caracterizare, se precizează trăsătura, se identifică o secvență relevantă din text și se comentează adecvat.

D. Prezintă, în minimum 50 de cuvinte, perspectiva narativă din fragmentul de mai jos.

- Precizarea tipului de perspectivă narativă din fragmentul dat (obiectivă/subiectivă);
- Evidențierea perspectivei narative indicate, cu exemple din text:
 - o Perspectivă obiectivă – de exemplu: omnisciența narativă, relatarea la persoana a III-a, detașată de acțiunea propriu-zisă, narator heterodiegetic, focalizare zero etc. (proza obiectivă – orientată spre acțiune, spre relațiile cauzale ce pot fi identificate în derularea evenimentelor; accentul pus pe ceea ce se povestește).
 - o Perspectivă subiectivă – de exemplu: prezența naratorului ca personaj, implicarea acestuia în acțiune, relatarea la persoana I, narator homodiegetic, focalizare internă etc. (proza subiectivă – orientată spre trăirile interioare, spre planul conștiinței personajului-narator; accentul pus pe modul în care se povestește).
- Pentru fiecare tip de perspectivă, vor fi date exemple din text (de pildă, forme verbale specifice, secvențe relevante care dovedesc omnisciența ori accentuarea planului interior) și vor fi comentate în relație cu semnificația globală a fragmentului.